

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

เกตุสุดา แสนประดิษฐ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตุลาคม 2560
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

เกตุสุดา แสนประดิษฐ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตุลาคม 2560
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

5820750532005: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา)
คำสำคัญ: การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เกตุสุดา แสนประดิษฐ์: การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 (THE PRACTICE OF THE STUDENT CARING SYSTEM IN THE SAKET CITY SCHOOL NETWORK UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATION SERVICE, ROI ET AREA 1) คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์: สุเทพ เมยไธสง, ปร.ด., กุศล ศรีสารคาม, ปร.ด. 114 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเงินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต ปีการศึกษา 2560 จำนวน 145 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่า t-test ค่า F-test และวิเคราะห์เพื่อหาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Bonferroni ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข และด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.34, 4.13, 4.05, 3.93 และ 4.03 ตามลำดับ

2. ค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ของครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 7 ปี 7–15 ปี และ มากกว่า 15 ปี ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข ด้านการส่งต่อ และโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 7 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูจะต้องจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนในห้องเรียนที่ตนเองเป็นครูที่ปรึกษาทุกคน ข้อมูลที่สำคัญ เช่น เบอร์โทรศัพท์ของผู้ปกครองนักเรียนที่สามารถติดต่อได้ 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูมีข้อ เสนอแนะสรุปได้ว่า โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกตควรจัดทำเครื่องมือที่ไม่ซับซ้อน สั้น และบ่งชี้ถึงสภาพของนักเรียนได้อย่างชัดเจนมาใช้ในการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียนครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ และนักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันเพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนปรับตัวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป 4) ด้านการป้องกันและแก้ไข ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า (1) โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกตควรมีการรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้วจัดเป็นกลุ่มของปัญหา (2) จัดตั้งศูนย์การแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนภายในเครือข่าย โดยแต่ละโรงเรียนจะมีศูนย์เป็นของตนเองตามความถนัดของครูในโรงเรียนนั้น เช่น โรงเรียน A ครูมีความสามารถในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดก็ให้จัดตั้งศูนย์แก้ปัญหายาเสพติด โรงเรียนอื่นก็จัดตั้งศูนย์แก้ปัญหาในเรื่องอื่นๆ และ 5) ด้านการส่งต่อ ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า การส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน ครูจะต้องจัดทำข้อมูลนักเรียนที่ส่งต่ออย่างละเอียดรอบคอบ ชี้ถึงสภาพของปัญหาของนักเรียนที่จะทำการส่งต่ออย่างแท้จริง

5820750532005: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
KEYWORDS: THE STUDENT CARING SYSTEM/THE SAKET CITY SCHOOL NETWORK

KETSUDA SAENPRADIT: THE PRACTICE OF THE STUDENT CARING SYSTEM IN THE SAKET CITY SCHOOL NETWORK UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATION SERVICE, ROI ET AREA 1. ADVISOR COMMITTEE: SUTHEP MOEITHAISONG, Ph.D., KUSOL SRISARAKHAM, PhD. 144 PP. 2017.

The research on the title 'The Practice of The Student Caring System in The Saket City School Network under the Office of Primary Education Service, Roi Et Area 1' serves the purposes: 1) to study the practice of the student caring system in the preceding school network under the aforesaid office under it. 2) to compare the practice of the student caring system in the above school network under the same office as classified by respondents' genders and working experiences, 3) to examine their suggestions for redeeming the practice it in the same school network under it. The sampling groups employed for the research comprised teachers and educational personnel in the target school network in academic year of B.E. 2560, numbering 145 respondents. The tool used for conducting the research was the questionnaire with the content reliability ranging from 0.67 to 1.00 and the reliability at 0.94. Data were analyzed using the computer software package to find frequencies, means, standard deviations, t-tests, F-test, and pair differences by way of Bonferroni 's method.

Results of conducting the research have found the following findings:

1. Levels of the practice of the student caring system in the above school network under above mentioned office have had their means at 4.34**,** 4.13, 4.05, 3.93 and 4.03 respectively in aspects of: having close intimacy as an individual, vetting students, promoting students' activities, preventing and correcting their misappropriate behaviors, and carrying out their referrals.

2. Levels of means for the practice of the student caring system in the above school network have been found that neither their working experiences less than seven year, between 7 and 15 years nor over fifteen years have shown similarities in aspects of vetting students, promoting students' activities, preventing and correcting their misappropriate

behaviors and carrying out their referral. As for having close intimacy as an individual, it is of stark difference with the statistical significance level at .05. To put it simply, teachers with their working experiences over fifteen years have had higher means than those with theirs less than seven years, with the statistical significance level at .05. As for other pairs, they have proven no differences.

3. Results of examining teachers' suggestions for boosting the practice of the student caring system in the above school network consist of the following offers. 1) Authorized teachers ought to have close intimacy with students as an individual. Acting as students' advisers to the classes, teachers must keep students' personal data such as guardians' contact phone numbers. 2) The process of vetting students, its school network should draw up a succinct tool as a tangible indicator of students' conditions to be used for vetting them. 3) Promoting students' activities, its school network should hold learning activities together for gifted students and risk groups to have each group gain fresh experiences, which further help promote their apt and proper intimacy. 4) Preventing and correcting students' misappropriate behaviors, teachers have offered that: its school network should: 1) collect ongoing problems and classify them, 2) set up a center for solving problems within each school, allowing one school to set up its own center in accordance with teachers' skill. For example, there is a teacher having capability of crackdown on drugs at 'School A', so let the school be set up and vice versa. 5) Carrying out students' referral to an outsourcer, teachers should draw up students' data for referral in details together with carefulness by stressing problematic conditions of referral-related students as the data really are.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากอาจารย์ รศ.ดร.สุเทพ เมยไธสง อาจารย์ที่ปรึกษาหลักสารนิพนธ์ ดร.กุศล ศรีสารคาม ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้คำแนะนำให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณครูนารี ชมภูวิเศษ คุณครูวนิดา ไชยมี และคุณครูมยุรา ศรีส่อง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญและช่วยตรวจสอบเนื้อหาและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจนทำให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อยและประสบผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูในกลุ่มเครือโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกตทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยช่วยให้การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะได้นำไปใช้กับนักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตในการดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นคนดีของประเทศชาติต่อไป

ผู้วิจัยขอบูชาพระคุณบิดามารดาและบูรพาคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาอบรมสั่งสอนทำให้มีสติปัญญาและคุณธรรมเครื่องชี้นำความสำเร็จส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

เกตุสุดา แสนประดิษฐ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ฉ

ประกาศคุณูประการ..... ซ

สารบัญ..... ฌ

สารบัญตาราง..... ฎ

สารบัญภาพ..... ฐ

บทที่

1 บทนำ..... 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 3

1.3 สมมติฐานการวิจัย..... 3

1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 4

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 4

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย..... 5

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 7

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา..... 7

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน..... 14

2.3 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 16

2.4 บริบทโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต..... 47

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 49

2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 55

3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 56

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 56

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 57

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 58

3.4 การเก็บและรวบรวมข้อมูล..... 60

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล..... 60

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
	4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
	4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	63
	4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
	สรุปผล	77
	อภิปรายผล	78
	ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม		85
ภาคผนวก		91
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	92
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	94
	ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	98
	ภาคผนวก ง เครื่องมือเพื่อการวิจัย	100
	ภาคผนวก จ ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	108
	ภาคผนวก ฉ ผลการทดสอบด้วยค่า t-test, ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : F-test), และผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Bonferroni	110
ประวัติย่อของผู้วิจัย		114

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	21
2.2	แนวทางปฏิบัติตามกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	27
2.3	การพิจารณาเพื่อจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน และแหล่งข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน	36
2.4	จำนวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1	48
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
4.1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	64
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวม	65
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	66
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการคัดกรองนักเรียน	67
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการส่งเสริมนักเรียน	68
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการป้องกันและการแก้ไข	69
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการส่งต่อ	70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

4.8 ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามเพศ..... 71

4.9 ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน..... 73

4.10 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามวิธีของ Bonferroni..... 74

สารบัญภาพ

ภาพที่ หน้า

2.1 รายละเอียดและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 20

2.2 แสดงกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 26

2.3 แสดงกระบวนการ การดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 29

2.4 แสดงกระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาของครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง..... 43

2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 55

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ ที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และได้ให้ความสำคัญ แก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้คิดเป็นทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ การศึกษาที่จะสร้างคนให้มีคุณภาพได้นั้น ครูผู้สอนและผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะร่วมมือกันจัดการศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 5) การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น จะต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนป้องกัน แก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการสื่อสารเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้านเศรษฐกิจ การระบาดของสารเสพติด การพนัน ชู้สาว การทะเลาะวิวาท การแข่งขันกันในรูปแบบต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสมเป็นผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของทุกคนที่เกี่ยวข้อง (กรมสุขภาพจิต, 2544, หน้า 1)

การส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ครูอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมประสานความร่วมมือกันส่งเสริมช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องโดยยึดสายใยและความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นการดำเนินงานที่มี

ประสิทธิภาพระบบหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงสาธารณสุขโดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนซึ่งมีแนวทางดำเนินงาน คือปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครูให้ส่งเสริม ดูแล พัฒนานักเรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมสร้างความมั่นใจ ให้แก่นักเรียนทุกคนว่ามีครูที่ปรึกษาที่คอยดูแลทุกข์สุขเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง สนับสนุนให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีบทบาทสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครองเพื่อให้บ้าน ชุมชน และโรงเรียนเชื่อมประสานและรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย ช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับชุมชน ผู้ชำนาญการในสาขาต่างๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริมพัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 25) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดและมีเมตตาต่อศิษย์ ดังนั้นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและยั่งยืนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นงานหนึ่งที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานงานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรม และเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีแนวความคิดในการดำเนินงานกล่าวคือ ความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, หน้า 5) ซึ่งแนวดำเนินงานในการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนในเครือข่ายเมืองสาเกต อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 11 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง โรงเรียนบ้านหนองผักแว่น โรงเรียนบ้านหนองตากร้า โรงเรียนบ้านสามแยก โรงเรียนบ้านขี้เหล็ก โรงเรียนบ้านหนองยูง โรงเรียนบ้านโนนเมือง โรงเรียนบ้านหนองนาสร้าง โรงเรียนบ้านโนนแท่น และโรงเรียนบ้านแวง-วิทยา จำนวนครู 233 คน จำนวนนักเรียน 4,321 คน การจัดการเรียนการสอนได้คำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียนโดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 คือ ด้านการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน โดยอยู่ภายใต้การดูแลงานกิจการนักเรียน จากการติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต พบว่า การดำเนินยังไม่เป็นระบบที่ต่อเนื่องถูกต้องตามกระบวนการขั้นตอนทั้งนี้เนื่องจากครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดความตระหนักถึง

ความสำคัญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการคัดกรองนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาซึ่งส่งผลต่อการดำเนินการดูแลแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียน ครูและผู้ปกครองขาดการประสานงานกัน ขาดข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็ก ปัญหาต่างๆ ที่เกิดกับนักเรียนที่ควรจะได้รับการช่วยเหลือแก้ไขแต่ถูกปล่อยปละละเลย เช่น เด็กหนีเรียน ขาดเรียน สูบบุหรี่ ดื่มสุรา แต่งกายไม่ถูกระเบียบ ก้าวร้าว ทะเลาะวิวาท ชู้สาว ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน

จากความจำเป็นและสภาพดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีความสนใจที่จะสำรวจความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตาม เพศ และประสบการณ์การทำงาน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเงินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 แตกต่างกัน

1.3.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 233 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้คือ

1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2) การคัดกรองนักเรียน

3) การส่งเสริมนักเรียน

4) การป้องกันและแก้ไข

5) การส่งต่อ

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ทำให้ทราบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ซึ่งผู้บริหาร หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรมของนักเรียน ให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อไป

1.5.2 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับนำไปวางแผน ปรับปรุง และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.5.3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ สามารถนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ ไปกำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

1.5.4 เป็นประโยชน์ในการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

การบริหาร หมายถึง กระบวนการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุจุดหมายขององค์การที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยหน้าที่การบริหารที่สำคัญคือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม ตลอดจนการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจูงใจให้ผู้ร่วมงานในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะกระบวนการคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ รวมถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายการจัดการศึกษา ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม พัฒนา การป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียนโดยโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่โรงเรียนจัดทำ ขึ้นอย่างเป็นขั้นตอน มี 5 ขั้นตอน ด้วยวิธีการ และเครื่องมือในการดำเนินงาน และมีการประสานความร่วมมือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาตามขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียน และการส่งต่อ

1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ปรึกษาจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อย่างน้อยต้องคลอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และด้านครอบครัว

2) การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในที่ปรึกษา จัดแบ่งกลุ่มนักเรียนในความดูแลเป็น กลุ่ม คือ จัดเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก SDQ จากระเบียนสะสม พิจารณาจากข้อมูลด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่นๆ ร่วมกับเกณฑ์ที่สถานศึกษา จัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือคัดกรองแยกนักเรียน

3) การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง ครูที่ปรึกษาและโรงเรียนจัดกิจกรรม ให้นักเรียนทุกคนในความดูแล มีพฤติกรรมได้รับการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น เช่นการจัดกิจกรรมชุมนุม กิจกรรมตามความถนัด ความสนใจ หรือโครงการพิเศษต่างๆ กิจกรรมที่จัดนั้นจะต้องส่งเสริมการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้

4) การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การให้คำ ปรึกษา จัดกิจกรรม เพื่อการป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียนอย่างถูกวิธี เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมเพื่อ

ป้องกันและช่วยเหลือแก้ปัญหาของนักเรียน การให้ผู้ปกครองร่วมมือกับนักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน

5) การส่งต่อ หมายถึง วิธีการ หรือเครื่องมือที่ทางโรงเรียนดำเนินการนำนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดูแลช่วยเหลือได้ ดำเนินการส่งต่อนักเรียน ไปรับการช่วยเหลือจากผู้เกี่ยวข้องตามกรณี หรือช่วยเหลือแล้วติดตามพฤติกรรมให้ดีขึ้น

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานของครูที่ปรึกษาเพื่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คัดกรองนักเรียน ส่งเสริมนักเรียน ป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียน และส่งต่อนักเรียน

ครู หมายถึง ครูผู้รับผิดชอบปฏิบัติการสอนของโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง บุคลากรสนับสนุนการสอนของโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 จำนวน 11 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด โรงเรียนบ้านโนนเมือง โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง โรงเรียนบ้านสามแยกโพธิ์ชัย โรงเรียนบ้านขี้เหล็ก โรงเรียนบ้านหนองยูง โรงเรียนบ้านหนองผักแว่น โรงเรียนบ้านหนองตากร้า โรงเรียนบ้านหนองนาสร้าง โรงเรียนบ้านแวงวิทยา และโรงเรียนบ้านโนนแท่น

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน

2.3 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.4 บริบทโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา

การบริหารจัดการศึกษาเป็นหลักการหนึ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษาที่มีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินงานต่างๆเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหาร (Administration) ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

ธงชัย สันติวงษ์ (2546, หน้า 18) กล่าวว่า การบริหารเป็นงานของหัวหน้าหรือผู้นำที่จะต้องกระทำเพื่อให้กลุ่มต่างๆ ที่มีคนหมู่มากมาอยู่รวมกันและร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จนสำเร็จผลและได้ประสิทธิภาพ

ทิศนา แขมณี และภาษิต ประมวลศิลป์ชัย (2547, หน้า 11) ให้ทัศนะว่าการพัฒนาทั้งโรงเรียนเป็นแนวคิดที่มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (full participation) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาไปพร้อมๆกันอย่างเป็นระบบ โดยมีการดำเนินการ

อย่างครอบคลุมในทุกองค์ประกอบของโรงเรียนอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การพัฒนาทั้งในโรงเรียนมีขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นสำรวจ (E-explore)
2) ขั้นสนทนา แลกเปลี่ยนความคิด (C-converse)
3) ขั้นการวางแผน (P-plan)
4) ขั้นลงมือปฏิบัติตามแผน (I-implement)
5) ขั้นประเมินผลการดำเนินงาน (E-evaluation)
6) ขั้นปรับปรุงแผนงาน (R-revision)

ชาติชาย พงษ์ศิริ (2548, หน้า 25) ให้ทัศนะว่า การบริการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management, Site Base Management) เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางให้โรงเรียนมีอำนาจ มีอิสระและคล่องตัวที่จะตัดสินใจในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนทั้งด้านหลักสูตร งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกันบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

พรพรรณ อินทรประเสริฐ (2550, หน้า 48) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหาร คือ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันอย่างเป็นระบบโดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายต่างมีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จร่วมกัน

จันทรานี สงวนนาม (2551, หน้า 25) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จินตะหรา ศรีเมือง (2554, หน้า14) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การร่วมกันดำเนินกิจกรรมของสมาชิกในองค์การเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายโดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์

สรุปได้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุจุดหมายขององค์การที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยหน้าที่การบริหารที่สำคัญคือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุมตลอดจนการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน

2.1.2 ความหมายของการบริหารการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาจัดเป็นบุคคลสำคัญที่สุดของสถานศึกษา เพราะมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการเป็นผู้นำให้บุคคลในสถานศึกษาร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษา และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนและสังคมภายใต้

บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับ 1-3) พ.ศ.2542 – 2553 ที่มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

พรพรรณ อินทรประเสริฐ (2550, หน้า 50) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการร่วมกับกลุ่มบุคคลมืออาชีพและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 , หน้า 8) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้การบริหารงานนั้น จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่างๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะทำเพียงลำพังคนเดียวแต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด และความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำเอาเทคนิควิธีและกระบวนการการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

นาวิน เหมือนแสง (2553 , หน้า 19) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา (school administration) คือการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน โดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย เพื่อให้นักเรียนมีทักษะความรู้ มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

สร้อยทิพย์ ไทยน้อย (2554 , หน้า 9) ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหาร จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ กำหนดแบบแผนพิธีการ และขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ใช้ภาวะผู้นำ เทคนิควิธีและกระบวนการที่เหมาะสม ให้หลายฝ่ายร่วมกันดำเนินงานพัฒนาเด็กเยาวชน รวมทั้งประชาชนในทุกๆด้าน ให้เกิดประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมงานในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะกระบวนการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ รวมถึงการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3 ทฤษฎีของการบริหาร

ทฤษฎีของการบริหารเป็นศาสตร์ที่มีองค์ประกอบของความรู้ หลักและกฎเกณฑ์ที่นำมาจากศาสตร์สาขาต่างๆ เพื่อไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการบริหารแล้วนำไปสู่การปฏิบัติ

จริง การบริหารที่จะประสบผลสำเร็จได้นั้น ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถประสบการณ์และทักษะของผู้บริหาร การประยุกต์เอาทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวข้องกับการบริหารไปสู่การปฏิบัติจริงให้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม นับว่าเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอทฤษฎีของการบริหาร ดังนี้

เทเลอร์ (Taylor, Frederick W., 2002, อ้างใน ภารตี อนันต์นาวี, 2552, หน้า 15) กล่าวถึงทฤษฎีการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ 6 ประการคือ

1) หลักเรื่องเวลา ถือว่า เป็นการวัดความสามารถในการผลิต โดยการจัดเวลาในการผลิตและการตั้งเวลามาตรฐานสำหรับการผลิตทั้งหมด ซึ่งการวัดผลผลิตของการทำงานนั้น ถ้าจะวัดให้ถูกต้อง ต้องใช้เวลาเป็นเครื่องตัดสิน และควรมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของเวลาที่ควรใช้ในการทำงานแต่ละอย่างหรือประเภทด้วย

2) หลักการกำหนดหน่วยค่าจ้าง ค่าจ้างสำหรับบุคลากรนั้นต้องเหมาะสมกับผลงานและอัตราค่าจ้างนั้นพิจารณา โดยยึดหลักเกณฑ์ข้อ 1 นอกจากนั้นผู้ปฏิบัติงานควรได้ทำงานที่เหมาะกับความสามารถของตนเองมากที่สุด

3) หลักการแยกงานวางแผนออกจากงานปฏิบัติ คือ ฝ่ายบริหารควรทำหน้าที่ด้านการวางแผนและประสานงาน เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติงานทำงานได้อย่างคล่องตัว มีประสิทธิภาพ ไม่ควรให้ฝ่ายปฏิบัติงานเป็นฝ่ายรับผิดชอบในการคิดและวางแนวทางในการทำงาน ฝ่ายบริหารควรวางแผนโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการ เวลาและข้อมูลอื่นๆ ตามหลักเกณฑ์ในข้อ 1 และข้อมูลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการผลิต การปฏิบัติงานนั้นจะต้องสะดวกรวดเร็วขึ้นทันเหตุการณ์นอกจากนั้นการทำงานต้องมีระบบและวิธีการที่เหมาะสม

4) หลักการทำงานโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ถือว่า วิธีการของการทำงานควรจะถูกกำหนดโดยฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารควรจะเป็นผู้รับผิดชอบ (ไม่ใช่ฝ่ายปฏิบัติงาน)ในการจัดวิธีการทำงาน แสวงหาวิธีและเทคนิคทางวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมและดีที่สุดมาใช้ และฝ่ายบริหารต้องฝึกอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้และความสามารถอย่างเหมาะสมในการทำงานตามเทคนิคนั้นๆ โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงสุด

5) หลักการควบคุมงานโดยฝ่ายบริหาร ถือว่า ฝ่ายบริหารควรได้รับการฝึกอบรมในด้านการบริหารซึ่งตั้งอยู่บนหลักการของวิทยาศาสตร์ และสามารถประยุกต์หลักวิทยาศาสตร์มาใช้ในการจัดการและการควบคุมให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น และฝ่ายบริหารต้องเป็นฝ่ายควบคุมการทำงานของฝ่ายปฏิบัติงานด้วย

6) หลักการจัดระเบียบการปฏิบัติงาน มีการพิจารณานำหลักการบริหารแบบทหารมาใช้ควรมีการจัดองค์การให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและทำงานอย่างประสาน

สัมพันธ์กันระหว่างแผนการต่างๆ ในองค์การนั้น โดยยึดถือความเคร่งครัดในระเบียบวินัยในการส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงาน

คริส อากีริส (Chris Argyris, 1953, อ้างใน ภารดี อนันต์นาวี, 2552, หน้า 30) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการคือ

1) ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น คือ สมาชิกในองค์การย่อมมีความปรารถนาที่จะได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารในองค์การ การรับฟังความคิดเห็นก็ทำให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารองค์การแล้ว

2) การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย คือ เมื่อมีความร่วมมือเกิดขึ้นภายในองค์การ ก็ทำให้สมาชิกทั้งหมดภายในองค์การมีเป้าหมายเดียวกัน เป็นการยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติ ซึ่งเป็นผลทางใจอันนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

3) การมีส่วนร่วมทำให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ คือ เป็นการกระตุ้นให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในองค์การ

มาสโลว์ (Maslow, 1970, อ้างใน ภารดี อนันต์นาวี, 2552, หน้า 119) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการจูงใจ 4 ประการคือ

1) ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้น จะเริ่มจากความต้องการขั้นต่ำสุดไปหาสูงสุด

2) ความต้องการของมนุษย์มีความต่อเนื่อง มีความต้องการไม่สิ้นสุด และต้องการชนิดใหม่ขึ้นไปอีก

3) เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองระดับต่ำแล้ว ก็จะมีความต้องการระดับสูงขึ้นหรือเมื่อความต้องการระดับสูงได้รับการตอบสนองแล้วก็อาจเกิดความต้องการระดับต่ำอีกก็ได้

4) ความต้องการของมนุษย์มีความเกี่ยวเนื่องกันและซ้ำซ้อนกันอยู่ แม้ว่าความต้องการระดับหนึ่งได้หายไปแล้วก็เกิดความต้องการระดับอื่นเข้ามาแทนที่ แต่ความจริงแล้วความต้องการเหล่านั้นได้รับการตอบสนองเพียงบางส่วนเท่านั้น

ฟาโยล์ (Fayol, 1923, อ้างใน ภารดี อนันต์นาวี, 2552, หน้า 18) ได้กล่าวถึง หลักการบริหาร 14 ประการ คือ

1) การแบ่งงานกันทำ (Division of Work) คือ การทำงานควรมีการแบ่งงานกันทำตามแต่ละฝ่ายงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถ ความมั่นใจ และความถูกต้องแม่นยำในการทำงานที่จะช่วยให้ผลผลิตของงานเพิ่มสูงขึ้น

2) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) คือ ในการทำงานผู้ที่ได้รับมอบให้ปฏิบัติงานใดก็ควรจะได้รับการมอบอำนาจอย่างเพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติงานนั้นไปได้ด้วยดี อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบจึงควรไปด้วยกัน

3) ความมีระเบียบวินัย (Discipline) คือ ผู้ปฏิบัติงานที่ดีจะต้องมีระเบียบวินัย ในการทำงานจึงต้องมีการออกกฎระเบียบเพื่อให้มีการเคารพและเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

4) ความมีเอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) คือ ผู้ปฏิบัติควรเป็นผู้ได้รับการบังคับบัญชาสั่งการจากผู้บริหารเพียงคนเดียว ภายใต้แผนงานและเป้าหมายที่กำหนดไว้

5) เอกภาพในการอำนวยการ (Unity of Direction) คือ การทำงานในกลุ่มเดียวกันควรมีหัวหน้าในการดำเนินการเพียงคนเดียว ภายใต้แผนงานและเป้าหมายที่กำหนดไว้

6) ประโยชน์ส่วนบุคคลถือว่าเป็นรองจากประโยชน์ส่วนรวม (Subordination of Individual Interests to General Interests) คือ ในธุรกิจใดๆ ก็ตาม ผู้บริหารไม่ควรเห็นแก่ประโยชน์ของคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยจะต้องปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างให้คำปรึกษาแนะนำและร่วมมือกับผู้ปฏิบัติงานอย่างทั่วถึง และไม่เห็นประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง

7) การให้ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration) คือ เงินเดือน ค่าจ้าง ควรถือหลักความยุติธรรม โดยคำนึงถึงค่าครองชีพ สภาวะทางเศรษฐกิจ ความต้องการด้านแรงงาน สถานภาพของผู้ร่วมงาน เพื่อความพึงพอใจของทั้งสองฝ่ายทั้งนายจ้างและลูกจ้าง

8) การรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง (Centralization) คือ เมื่อมีการมอบอำนาจให้ผู้บริหารคนใดแล้ว ก็ให้สามารถควบคุม บังคับบัญชาหรือสั่งการได้โดยให้ผู้บริหารพิจารณาตามความเหมาะสมตามสถานการณ์ว่าควรจะกระจายอำนาจหรือรวมอำนาจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์การ บุคลิกภาพส่วนตัว และคุณค่าทางจริยธรรมของผู้บริหาร

9) สายการบังคับบัญชา (Chain of Common or Scalar Chain) เป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่างผู้บังคับบัญชา ซึ่งควรจัดให้มีช่วงของการบังคับบัญชาลดหลั่นที่เหมาะสม ไม่ควรห่างเหินจนเกินไป เพราะจะก่อให้เกิดช่องว่างของสายการบังคับบัญชา

10) คำสั่ง (Order) คือ ในการบริหารงานนั้น จำเป็นต้องมีการสั่งการที่จะต้องออกเป็นคำสั่งหรือกฎระเบียบข้อบังคับที่เป็นลายลักษณ์อักษรวางไว้เพื่อให้ผู้ปฏิบัติรับทราบและปฏิบัติตาม

11) ความเสมอภาค (Equity) คือ หลักแห่งความยุติธรรมที่ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน รวมทั้ง มีความเมตตากรุณา ความจงรักภักดีต่อทุกคนโดยเสมอภาค

12) ความมั่นคงในหน้าที่การงาน (Stability of Tenure of Personnel) คือ การดำรงอยู่ในตำแหน่งของบุคลากรที่มีความต้องการเวลาในการเรียนรู้งานเพื่อที่สามารถปฏิบัติงานให้ได้ดีบุคลากรจึงไม่ควรให้ถูกปรับออกหรือเปลี่ยนแปลงตำแหน่งก่อนเวลาอันควร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงทั้งขององค์การและบุคลากร

13) ความคิดริเริ่ม (Initiative) คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการแสดงความคิด ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติงานเพื่อที่จะได้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และเกิดความพึงพอใจแก่ผู้ร่วมงานทุกฝ่าย ความคิดริเริ่มเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้บริหารทางธุรกิจ

14) ความสามัคคี (Esprit de Corps) คือ ผู้บริหารต้องสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในองค์การ เป็นการก่อให้เกิดความกลมเกลียวปรองดองและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

สรุปได้ว่า ทฤษฎีของการบริหาร หมายถึง แนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ มีการสังเกตและทดสอบจนเป็นที่แน่ใจ ทฤษฎีเป็นส่วนของมโนทัศน์ที่เชื่อมโยงกัน เป็นข้อสรุปแบบกว้างที่ได้พรรณนาและอธิบายถึงพฤติกรรมการบริหารองค์การทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ถ้าทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อยๆ ก็จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ทฤษฎีเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผลและสามารถนำไปประยุกต์และปฏิบัติได้ ทฤษฎีมีบทบาทในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทั่วไปและชี้แนะแนวทางในการวิจัย

2.1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิชาการที่ได้เสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา พบว่ามีนักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎีไว้ดังนี้

ทฤษฎี Y (The integration of Individual and Organization Goal) (Douglas MC Gregor, 1969, อ้างใน ภารดี อนันต์นาวี, 2552, หน้า 18 - 47) ทฤษฎีข้อนี้เกิดจากข้อสมมติฐานดังนี้

1) คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบ ขยัน

2) คนไม่เกียจคร้านและไว้วางใจได้

3) คนมีความคิดริเริ่มทำงานถ้าได้รับการจูงใจอย่างถูกต้อง

4) คนมักจะพัฒนาวิธีการทำงานและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ผู้บังคับบัญชาจะได้ควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวด แต่จะส่งเสริมให้รู้จักควบคุมตนเองหรือของกลุ่มมากขึ้นต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันจากความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดระบบการบริหารที่แตกต่างกันระหว่างระบบที่เน้นการควบคุมกับระบบที่ค่อนข้างให้อิสรภาพ

ทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow, Abraham, 1970, อ้างใน บุญประสพ กุลศรี, 2550, หน้า 23) ว่าด้วยการจัดอันดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ (Maslow- Hierarchy of needs) เป็นเรื่องแรงจูงใจแบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ความต้องการด้านกายภาพความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านสังคม ความต้องการด้านการเคารพนับถือและประการสุดท้าย คือ การบรรลุศักยภาพของตนเอง (Self actualization) คือ มีโอกาสได้พัฒนาตนเองถึงขั้นสูงสุดจากการทำงานแต่ความต้องการเหล่านั้นต้องได้รับการสนองตอบตามลำดับขั้น

ทฤษฎี X ทฤษฎี Y ของแมคกรีกอร์ (Douglas MC Gregor Theory X, Theory Y) เขาได้เสนอแนวคิดการบริหารอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ต่างกัน ทฤษฎี X (The Traditional View of Direction and Control) ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐานดังนี้

1) คนไม่อยากทำงาน และหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ

2) คนไม่ทะเยอทะยาน และไม่คิดริเริ่ม ชอบการให้สั่ง

3) คนเห็นแก่ตนเองมากกว่าองค์การ

4) คนมักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

5) คนมักโง่และหลอกง่าย

ผลการมองธรรมชาติของมนุษย์เช่นนี้ การบริหารจัดการจึงเน้นการใช้เงิน วัตถุเป็นเครื่องล่อใจ เน้นการควบคุม การสั่งการ เป็นต้น

โออุชิ วิลเลี่ยม ได้เสนอ ทฤษฎี Z (Z Theory) (Ouchi, William G., 1991, อ้างถึงใน ศิริยา โถแก้ว, 2549, หน้า 12-13) ทฤษฎีนี้รวมเอาหลักการของ ทฤษฎี X , Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดก็คือ องค์การต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์แต่ก็มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระและมีความต้องการ หน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายขององค์การให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคลในองค์กร สรุปเพื่ออมชอมสองทฤษฎีมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

สรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาเน้นให้เห็นถึงการปฏิบัติตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งในแต่ละองค์กรนั้นอาจต้องขอความร่วมมือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องการที่จะได้รับความร่วมมือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องกำหนดเป้าหมายขององค์กรให้สอดคล้องกับบุคลากรนั่นคือขวัญและกำลังใจที่เป็นความต้องการของมนุษย์

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียน

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงาน

นักการศึกษาได้ให้หลักการและแนวคิดของการบริหารไว้หลายทัศนะ ดังนี้

ศิริยา โถแก้ว (2549, หน้า 97) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการบริหารหมายถึง การร่วมมือกันทำงานด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ร่วมกันตั้งเอาไว้โดยอาศัยทรัพยากรการบริหาร ซึ่งได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการจัดการที่เหมาะสมที่จะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ มีความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีองค์ประกอบต่างๆ ที่จะต้องนำมาใช้โดยที่ผู้บริหารขององค์กรเป็นผู้แสดงความเป็นมืออาชีพ

พระเฉลย สารัง และพระสุวรรณชัย เชาว์ชื่น (2551, หน้า 105) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการบริหารหมายถึง การใช้วิธีการต่างๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรดำเนินไปได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

บังอร จันกรม (2552, หน้า 187) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารหมายถึงกระบวนการใช้ศาสตร์และศิลป์ของผู้บริหาร ในการร่วมมือและพัฒนาการทำงานของบุคคลในองค์กร เพื่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยมุ่งเน้นให้หน่วยงาน

หรือองค์กรนั้น ทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีระบบและนำมาซึ่งความสำเร็จลุล่วงในการปฏิบัติงาน การยอมรับจากบุคคลภายนอกและองค์กร อันนำไปสู่การพัฒนาองค์กรที่ยั่งยืน

ประจวบ จะเรียมพันธ์ (2553, หน้า 138) กล่าวว่า การบริหารหมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่หรือคาดว่าจะมีไม่ว่าจะเป็นคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี ในการจัดองค์การให้ประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุนันทา เงินแจ่ม (2553, หน้า 145) กล่าวว่าการบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการร่วมกันทำกิจกรรมตั้งแต่สองคนขึ้นไป จนทำให้องค์การประสบความสำเร็จทั้งในเชิงประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยใช้ทรัพยากรและปัจจัยอย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมการบริหารงาน การรวมกลุ่มกันทำงานที่มีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเป็นกระบวนการทำงานที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายสูงสุดขององค์กร และเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และสามารถเป็นที่ยอมรับจากองค์กรอื่นต่อไป

2.2.2 การบริหารโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และในมาตราที่ 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจึงมีหลักการสำคัญที่เน้นการกระจายอำนาจโดยการตัดสินใจและใช้อำนาจของสถานศึกษาผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาและเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในด้านต่างๆ ภายในขอบเขตการบริหารสถานศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ออกเป็น 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) การบริหารวิชาการ ประกอบด้วย หลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประกันคุณภาพ การพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้

2) การบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย การวางแผนงบประมาณการตรวจสอบประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่าย งบประมาณ กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา การบริหารเงินและบัญชี

3) การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย การวางแผนอัตรากำลังคน การสรรหา บรรจุแต่งตั้ง การย้าย การเลื่อนขั้นเงินเดือน การพัฒนาครู การศึกษาต่อ การดำเนินการทางวินัย และการรักษาวินัย การอุทธรณ์ การลาออก การขอใบประกอบอาชีพ การขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์

4) การบริหารทั่วไป ประกอบด้วย การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการจัดทำแผนประจำปี การจัดทำ สำมะโนผู้เรียน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การประชาสัมพันธ์ การประสานงานกับ ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น การจัดระบบควบคุมภายใน

2.3 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3.1 แนวคิดด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความสำคัญและความจำเป็นในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนโดยมุ่งหวังให้นักเรียนเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพทุกด้านและสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม พร้อมทั้งมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีนั้นจำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนพร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างใกล้ชิดรวมทั้งหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานและเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย จึงจำเป็นต้องมีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการทำงานที่มีหลักฐานการปฏิบัติงานมีเทคนิควิธีการเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้ในมาตรา 43 ว่ารัฐจะต้องจัดการศึกษาให้กับนักเรียน 12 ปี อย่างเสมอภาคกัน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคน ดี เก่ง มีสุข นั้น ซึ่งการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ บุคคลรอบตัวเด็ก คือ ผู้ปกครองและครูต้องเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในทุกด้าน โดยเฉพาะครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด จะต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่อยู่ในความดูแลของตนทุกด้าน เป็นอย่างดี ดำเนินการส่งเสริมดูแลแก้ไขปัญหาของนักเรียนตามแต่กรณีได้อย่างเหมาะสม โดยความร่วมมือของบุคลากรอื่นในโรงเรียนและผู้ปกครอง

ดังนั้น สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับนักเรียนทำ หน้าที่ให้การศึกษาแรกเริ่มก่อนที่จะอยู่ในวัยเรียน และยังเป็นที่พึ่งที่เด็กไว้วางใจมากที่สุด พ่อ แม่ ผู้ปกครองเป็นผู้ที่ ชี้แนวทางเป็นผู้ดูแลนักเรียนเป็นผู้ให้ประสบการณ์ต่างๆกับนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจาก การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างมากผู้ปกครองจำเป็นต้องมีความรู้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอีกทางหนึ่งด้วย

ทฤษฎีและหลักการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 9-12) ได้กำหนดกลยุทธ์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุก

คนในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชนหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ ดังนี้

การบริหารเชิงระบบ

การบริหารเชิงระบบในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยขั้นตอน การดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการและวางแผนดำเนินงาน (PLAN) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียน และจัดทำแผนปฏิบัติการ

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติงานตามแผน (DO) มีการสร้างความตระหนัก และความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนแล้วดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานที่จัดขึ้นโดยเฉพาะการดำเนินงานของครูที่ปรึกษาในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ประการ

ขั้นที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน (CHECK) มีการติดตามประเมินผลเพื่อทบทวนการดำเนินที่ผ่านมา

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงดำเนินการได้มาตรฐาน (ACT) และนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาต่อ

การทำงานเป็นทีม

กรมสุขภาพจิต (2544 , หน้า 45) ได้เสนอการดำเนินงานเพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนบรรลุผลสำเร็จและเป็นไปอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องใช้ยุทธวิธีการทำงานร่วมกันเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการผลักดันและบูรณาการการทำงานเข้าสู่ระบบและพัฒนาบุคลากร สนับสนุนปัจจัยเอื้อต่อการดำเนินงาน ติดตามประเมินผลพร้อมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความร่วมแรงร่วมใจ ร่วมคิดและร่วมทำไปพร้อมๆ กัน ตลอดจนแสวงหาแนวทางในการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชนในการทำงานเป็นทีมเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพนั้น ประกอบด้วย 3 ทีม ดังนี้

1) ทีมนำ

ได้แก่ คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน จัดทำแผนกลยุทธ์ ควบคุม กำกับ ติดตามและสนับสนุน เสริมสร้างพลังร่วม (Empowerment) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ทีมสนับสนุน

กรมสามัญศึกษา (2544, หน้า 78) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน คือ ทีมสนับสนุนเป็นทีมหลักในการสนับสนุนประสานงานด้านวิชาการและอื่นๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีม

สนับสนุนจะเป็นใครขึ้นอยู่กับการพัฒนาระบบว่าจะมีจุดเน้นที่ระบบใด เช่น ทีมสนับสนุนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้าทีม คือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

3) ทีมทำ

เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือทีมระดับชั้น ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจะเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมให้มีคุณภาพ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ได้รับทราบจุดแข็งจุดอ่อนในการดำเนินงานของตน เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ทั้งภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน และนอกโรงเรียน โดยมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง ไม่ใช้ การสั่งการหรือบังคับบัญชา ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนเกิดความรู้สึกที่ดี ไม่ต้องกังวล เรื่องการประเมินตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

การนิเทศติดตามและประเมินผล

กรมสุขภาพจิต (2546, หน้า 32) ให้ความหมายว่า การนิเทศติดตามและประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางาน ซึ่งจะช่วยส่งเสริม สนับสนุน และให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางาน การนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ควรดำเนินการให้เป็นระบบ โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

1) ขั้นการวางแผน

(1) แต่งตั้งคณะกรรมการ

(2) กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ความสำเร็จ เครื่องมือและวิธีการในการนิเทศติดตามและประเมินผล

(3) กำหนดแผนงาน / ปฏิทินการดำเนินงาน

2) ขั้นการดำเนินงาน ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริงของสถานการณ์

3) ขั้นการตรวจสอบ

(1) ตรวจสอบติดตามการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

(2) ประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ผลการตรวจสอบและการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4) ขั้นการปรับปรุงและพัฒนางาน นำผลการประเมินมาปรับปรุงและดำเนินการตามแผนใหม่อย่างต่อเนื่อง การนิเทศ ติดตามและประเมินผลจะบรรลุเป้าหมายได้ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547, หน้า 98-100)

(1) การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

(2) การวางแผนตามระบบมาตรฐาน (P D C A)

(3) มีการนิเทศ ติดตามผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

(4) จัดทำระบบสารสนเทศ

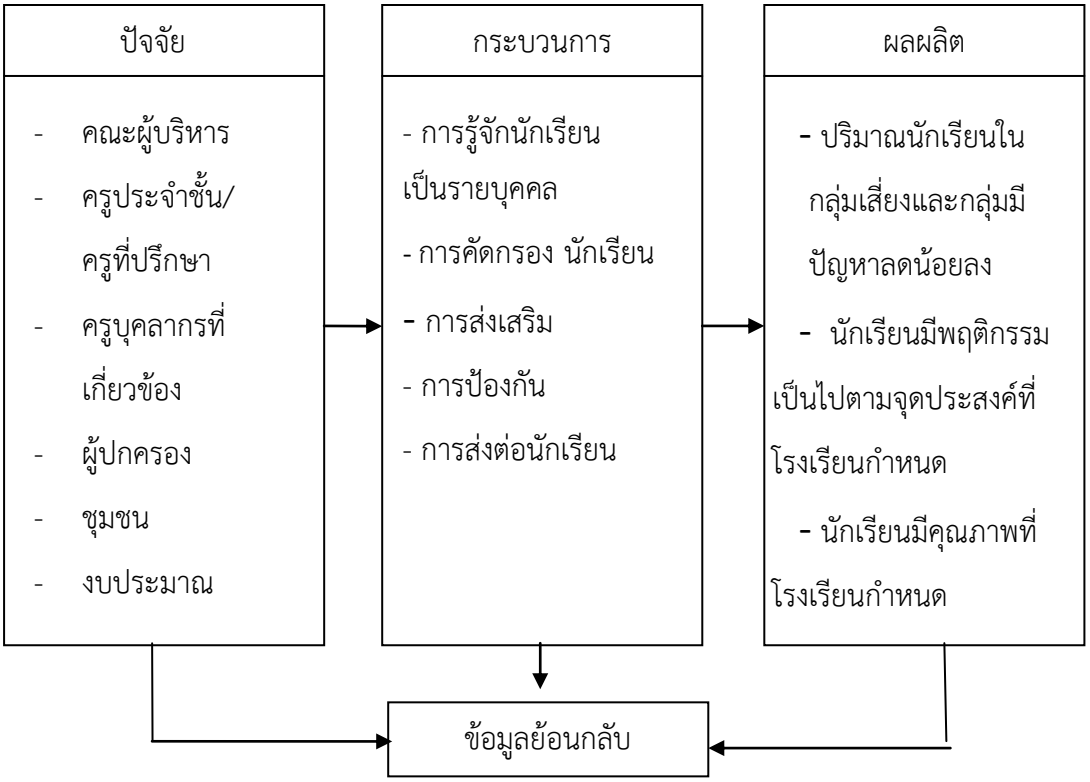
(5) สรุปรายงานและเผยแพร่

การนิเทศ ติดตามและประเมินผลจึงเป็นกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลงานในระหว่างการดำเนินงาน ด้วยการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีกระบวนการวางแผนที่เป็นระบบ กำหนดขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือที่มีมาตรฐาน เป็นการประเมินระบบ และผลลัพธ์ของระบบ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ระหว่างผู้ประเมินและผู้รับการประเมินอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นไปตามสภาพจริงในการนำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

สรุปได้ว่า ทฤษฎีและหลักการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่จะทำให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ ดังนี้ 1) การบริหารเชิงระบบ 2) การทำงานเป็นทีม 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) การนิเทศติดตามและประเมินผล

องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 11) ได้สรุปว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำขึ้นตามแนวคิดของการบริหารงานเชิงระบบที่มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยที่แต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดและมีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังภาพประกอบ 2.1

ภาพที่ 2.1 รายละเอียดและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แนวคิดการบริหารงานเชิงระบบเป็นกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมุ่งหวังที่คุณภาพของนักเรียน จากกระบวนการทำงานจนที่มีระบบของครูที่ปรึกษาครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากที่จะทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จทั้งนี้มีกระบวนการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนการจัดกิจกรรมโฮมรูมและการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน การป้องกันและแก้ปัญหารวมถึง การส่งต่อ

ส่วนผลผลิต ที่มุ่งหวังในส่วนของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ นักเรียนมีพฤติกรรมโดยรวมเปลี่ยนแปลงไปในด้านที่ดีเรียนรู้อย่างมีความสุขทั้งนี้ระบบดังกล่าวจำเป็นต้องมีข้อมูลย้อนกลับเพื่อการจัดระบบให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นในการดำเนินงานของโรงเรียน ได้มีการติดตามประเมินผลทุกๆ เดือน และประเมินทบทวนเมื่อสิ้นภาคเรียน

ขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 4 ขั้นตอน ดังมี

1) การวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้องกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน และมี

การบันทึกข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากการบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อยอันจะส่งผลถึงคุณภาพรวมของโรงเรียนทั้งระบบ

2) การดำเนินงาน (Do) เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกคน โดยใช้กระบวนการวิธีการต่างๆและการบันทึกผล บุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่างๆ จะปฏิบัติและบันทึกผลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

3) การตรวจสอบ/ประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเอง ร่วมกันประเมินหรือผลัดเปลี่ยนกันประเมินภายในระหว่างบุคคล หรือ ระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน

4) การปรับปรุงพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนางาน ซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ ปัจจัยหรือการบันทึกให้ดีขึ้น จนระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 2.1 ขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ขั้นตอน	กิจกรรม
1. การเตรียมการและวางแผนดำเนินการ (PLAN)	กิจกรรมที่ 1 จัดตั้งคณะกรรมการดำ เนินงาน กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียนและจัดทำโครงการ
2. การปฏิบัติตามแผน (DO)	กิจกรรมที่ 3 สร้างความตระหนักและความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียน กิจกรรมที่ 4 ดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา
3. การกำกับติดตามประเมินและรายงาน (CHECK)	กิจกรรมที่ 5 การประเมินเพื่อทบทวน
4. นำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงการดำ เนินงาน (ACT)	กิจกรรมที่ 6 การประเมินเพื่อพัฒนา (นำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อไป)

2.3.2 ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ลัดดา เพ็ชสังฆาต (2546, หน้า 4) ให้ความหมายว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการ

ทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าวและมีการประสานร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่ปรึกษา หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียนการดูแลช่วยเหลือ หมายรวมถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงาน พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือการส่งเสริมพัฒนาป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกัน ทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤต ทั้งปวง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน มีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐานคุณภาพและหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษาอันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครู ทุกคนมีส่วนร่วม

กรมสุขภาพจิต (2547, หน้า 15) ระบุว่า การดูแลช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูผู้เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 13) ได้ให้ความหมายว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

นิติภัทร อำพันมาก (2555, หน้า 7) ได้คำนิยามว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และ มีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการส่งเสริม พัฒนา การป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียนโดยโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่โรงเรียนจัดทำ ขึ้นอย่างเป็นขั้นตอน มี 5 ขั้นตอน ด้วยวิธีการ และเครื่องมือในการดำเนินงาน และมีการประสานความร่วมมือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาตามขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียน และการส่งต่อ

2.3.3 หลักการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือ การทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าวมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ปัญหาโดยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 , หน้า 5) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

1) เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้

2) เพื่อส่งเสริมให้ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3) เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 8) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีต่อนักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองเขตพื้นที่การศึกษาและประเทศชาติ ไว้ ดังนี้

นักเรียน

1) ได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง

2) ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ

3) ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัว มีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

4) มีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้ปกครอง

ครู

1) ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2) มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน

3) มีผลงานสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา

4) มีความรักในศรัทธาในวิชาชีพครู

ผู้บริหาร

1) รู้ศักยภาพของครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้

2) ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนานักเรียน หลักสูตรและคุณภาพการจัดการศึกษา

3) มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม

โรงเรียน

1) มีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา

2) ได้รับการยอมรับ การสนับสนุน และความร่วมมือจากชุมชน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3) มีการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้และเอื้ออาทร

ผู้ปกครอง ชุมชน

1) ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน

2) เข้าใจถึงวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน

3) เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานและบุคคลในชุมชน

4) มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน เป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง

องค์การบริหารส่วนจังหวัด

1) พัฒนานวัตกรรมในการพัฒนานักเรียน

2) พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงาน การนิเทศติดตามผล ประเมินผลการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3) มีระบบข้อมูลสารสนเทศทั้งข้อมูลระดับบุคคล และระดับโรงเรียนเพื่อพัฒนางานต่อไป

ประเทศชาติ

1) นักเรียนมีคุณภาพดี มีปัญญา และมีความสุข

2) มีการเชื่อมโยงข้อมูลของเยาวชนทุกระดับ

3) ลดปัญหาที่ส่งผลต่อเด็กและเยาวชน ลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ

4) ประชาชนมีคุณภาพเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, หน้า 6) ได้ระบุถึงปัจจัย ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่ามี 6 ปัจจัย ได้แก่

1) ผู้บริหารโรงเรียน ตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2) ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุข ที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน

3) คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

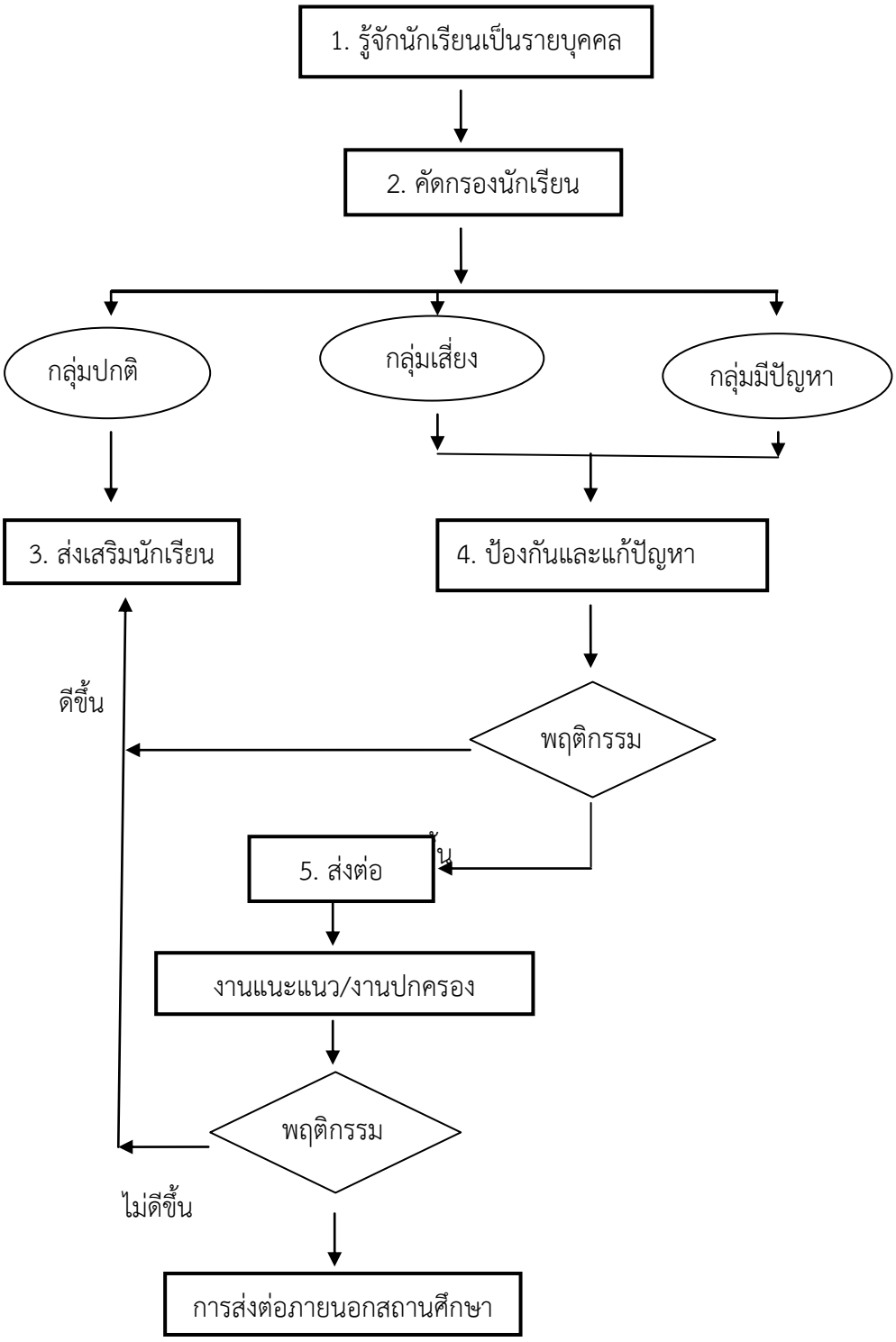
4) ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน

5) การอบรมให้ความรู้ทักษะการเผยแพร่ข้อมูลแก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียน

6) ผู้ปกครองเครือข่าย การร่วมพัฒนาในทุกส่วนของสังคม ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเยาวชนในเชิงบูรณาการอย่างเข้มแข็งจริงจัง

2.3.4 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 35) ได้กำหนดว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานมีภารกิจหลักที่เป็นหัวใจของการดำเนินงาน 5 กิจกรรม คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการ ส่งต่อ สามารถสรุปเป็นภาพประกอบแสดงกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดังภาพประกอบที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 แสดงกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่แสดงในแผนภูมิเป็นความรับผิดชอบของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาตลอดกระบวนการโดยมีการประสานงานหรือรับการสนับสนุนจากผู้บริหารครูที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้ปกครองซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือตัวอย่างสรุปได้ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 แนวทางปฏิบัติตามกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านความสามารถ - การเรียน - ความสามารถอื่นๆ ด้านสุขภาพ - ร่างกาย - จิตใจ พฤติกรรม ด้านครอบครัว - เศรษฐกิจ - การคุ้มครองนักเรียน	ศึกษาข้อมูลจากการใช้ระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)วิธีการอื่นๆ เช่น - ใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) - ใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียน - ใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง - ใช้แบบบันทึกเยี่ยมบ้านนักเรียน - ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน	ระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือวิธีการอื่นๆ เช่น - แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) - แบบสัมภาษณ์นักเรียน - แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง - แบบบันทึกเยี่ยมบ้านนักเรียน - แบบบันทึกการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน
การคัดกรองนักเรียน - กลุ่มปกติ - กลุ่มเสี่ยง/ กลุ่มมีปัญหา	ดำเนินการต่อไปนี้ วิเคราะห์ข้อมูลจากระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แหล่งข้อมูลอื่นๆ คัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองของนักเรียน	เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนแบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นห้องเรียน
การส่งเสริมนักเรียน (สำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม)	หรือจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่ครูพิจารณาว่าเหมาะสมในการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น	การดำเนินกิจกรรมโฮมรูมและประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
การป้องกันและแก้ไขปัญหา (จำเป็นอย่างมากสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา)	ดำเนินการต่อไปนี้ ให้การปรึกษาเบื้องต้น ประสานงานกับครูและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อการจัดกิจกรรมสำหรับการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนคือ กิจกรรมในห้องเรียนกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริมกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง	แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน - แบบบันทึกสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล - แบบบันทึกรายงานผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
การส่งต่อนักเรียน - การส่งต่อภายใน - การส่งต่อภายนอก	การดำเนินการต่อไปนี้ บันทึกการส่งนักเรียนไปยังครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป เช่นครูแนะแนว ครูปกครอง ครูประจำวิชา ครู พยาบาล เป็นต้น ซึ่งเป็นการส่งต่อภายในบันทึกการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก โดยครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการ	- แบบบันทึกการส่งต่อของโรงเรียน - แบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 7) ได้ตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบมีความชัดเจน รวมทั้งวิธีการจัดกิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพอันจะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ ดังนี้

1) นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา

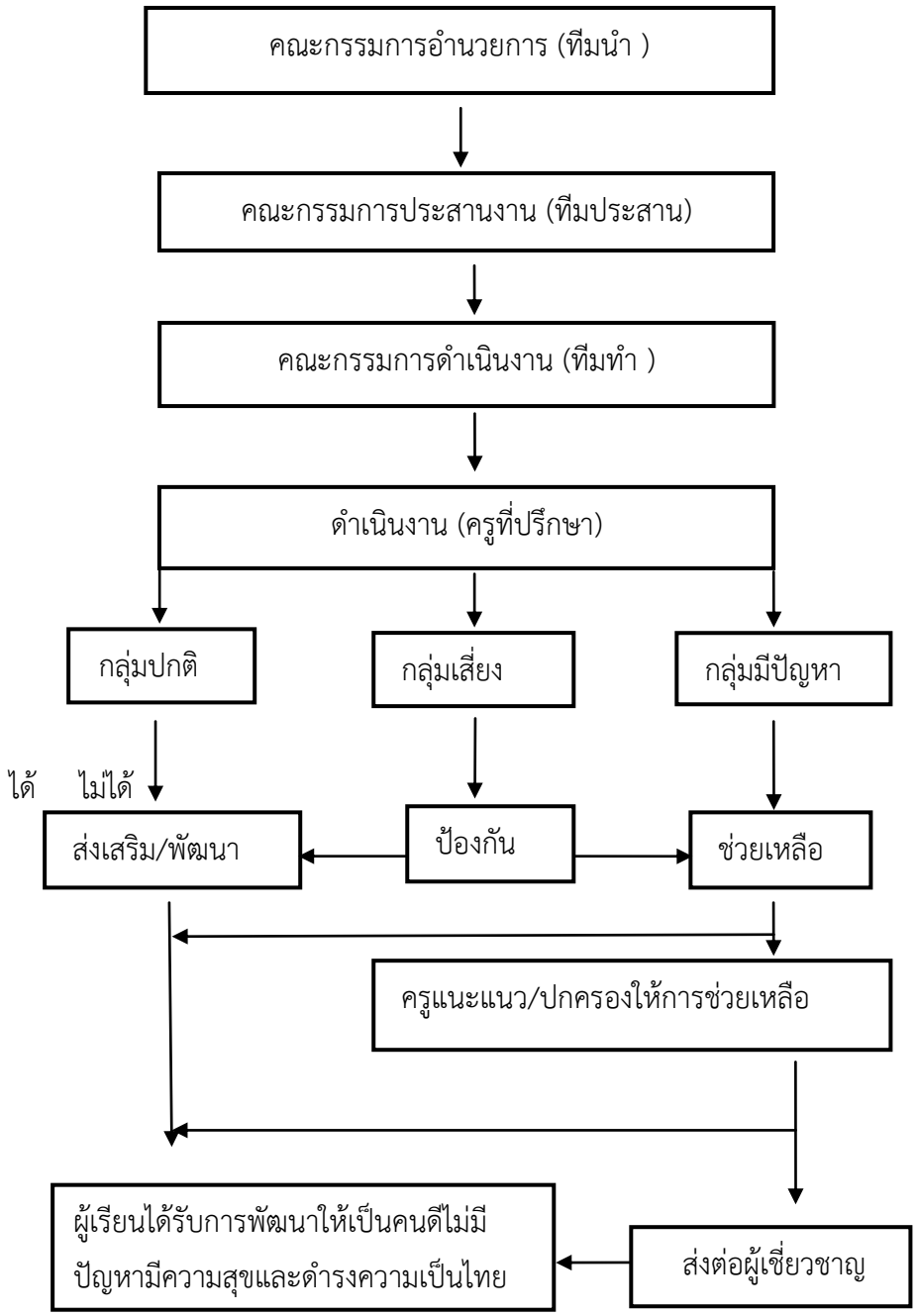
2) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น

3) นักเรียนรู้จักตนเองและสามารถควบคุมตนเองได้

4) นักเรียนมีพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

5) นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำแผนภาพแสดงกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เห็นความสำคัญความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ดังแผนภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 แสดงกระบวนการ การดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาทั้ง 5 องค์ประกอบจะต้องดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องจึงจะสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพหากการดำเนินงานในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือมองข้ามความสำคัญไป การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเป็นไปโดยไม่ทั่วถึงและการแก้ปัญหานักเรียนอาจไม่ตรงตามสาเหตุการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะไม่ประสบผลสำเร็จ

องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญ มีวิธีการ และเครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

กรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไว้ว่าความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกันหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนา ข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน เพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริมป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกทางจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 19) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ ได้แก่ 1) ด้านความสามารถ 2) ด้านสุขภาพ 3) ด้านครอบครัว และ 4) ด้านอื่นๆ วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทุกด้าน ควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายที่สำคัญ คือ 1) ระเบียนสะสม 2) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และ 3) วิธีการและเครื่องมืออื่นๆ

ประทุม ลาภาอุตย์ (2548, หน้า 129) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นองค์ประกอบแรกของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา ด้วยนักเรียนแต่ละคนในความดูแลรับผิดชอบมีความแตกต่างกันทุกๆด้าน ดังนั้นสภาพปัญหาต่างๆจึงไม่เหมือนกัน การรู้จักข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคลจะทำ ให้เข้าถึงปัญหาได้ใกล้ชิดมากขึ้น

1) ด้านการเรียน ข้อมูลพื้นฐานด้านนี้นับว่าเป็นหัวใจสำคัญที่ครูที่ปรึกษาควรทราบและต้องให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากการเรียนเป็นเรื่องสำคัญที่เป็นความรู้พื้นฐานในการพัฒนาด้านอื่นๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาข้อมูลโดยละเอียด โดยเฉพาะข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรมการเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนเช่น ไม่สนใจเรียน ขาดเรียนบ่อย ขาดการรับผิดชอบในการทำงาน ปัญหาการพูดหน้าชั้น ปัญหาการปรับตัวเข้ากับเพื่อน และอื่นๆ เป็นต้น การวินิจฉัยความสามารถในเชิงการเรียนของนักเรียนนั้นมักทำกันอยู่เสมอ เนื่องจากมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็ก โดยจะต้องทราบว่า จะหาเครื่องมือใดมาใช้วัดความสามารถนั้นและเครื่องมือนั้นมีความ

ยุ่งยากสลับซับซ้อนเพียงใด สามารถนำ มาใช้ได้หรือไม่คำที่มีความหมายเดียวกับความสามารถในเชิงการเรียน (Scholastic Ability) มีอยู่หลายคำ เช่น ความถนัดตามธรรมชาติในเชิงการเรียน (Scholastic Aptitude) เชาว์ปัญญาทั่วไป(General Intelligence) และความสามารถทางสมอง (Mental Ability) เป็นต้น

2) ด้านความสามารถอื่นๆ โดยผู้ปกครองจะต้องรู้เพื่อที่จะส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนได้ถูกทางตามความสามารถเฉพาะตัว เช่น ความสามารถพิเศษของนักเรียน ความสนใจความถนัด การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ บทบาทหน้าที่พิเศษของนักเรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน และผลงานที่ผ่านมาของนักเรียน

3) ด้านสุขภาพ สุขภาพของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีโดยประกอบไปด้วย

3.1 ด้านร่างกาย ได้แก่ ส่วนสูง น้ำหนัก โรคประจำตัว ความสะอาดของร่างกาย ความบกพร่องทางด้านร่างกายเช่น การมองเห็น การได้ยิน เป็นใบ้ อวัยวะอื่นๆพิการ หรือปัจจัยพื้นฐานอื่นที่มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง เช่น การออกกำ ลังกาย ชีวิตความเป็นอยู่ ปัจจัยสี่ ฯลฯ อวัยวะทางกายครบถ้วน มือ ผม เล็บ ฟัน โรคที่เกี่ยวกับเลือด โรคภูมิแพ้ เป็นต้น

3.2 ด้านจิตใจ และพฤติกรรม คือ สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น วิตกกังวล ซึมเศร้า อารมณ์ดี สดใส พฤติกรรมที่มีผลต่อการเรียน การปรับตัวและความสามารถพิเศษของนักเรียน เช่น สมาธิสั้น ก้าวร้าว อยู่ไม่นิ่ง พฤติกรรมการเบี่ยงเบน ไม่กล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจ กลัว ชอบลักเล็กขโมยน้อย เก็บตัว มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม หรืออื่นๆ เป็นต้น

4) ด้านครอบครัว ครูที่ปรึกษาควรต้องรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ประกอบด้วยข้อมูล

4.1 ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ รายได้ของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ค่าใช้จ่ายนักเรียนที่ได้รับในการมาโรงเรียน ต่อวัน อาชีพของบิดา มารดาหรือผู้ปกครองหรืออื่นๆ เป็นต้น

4.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน ได้แก่ ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมจำนวนพี่น้อง ความเหมาะสมของผู้ปกครองที่ดูแลรับผิดชอบ ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัวหรือการติดการพนัน การใช้สารเสพติด ติดสุรา สถานภาพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือแม้แต่ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว เป็นต้น

5) ด้านอื่นๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนในแต่ละด้านครูที่ปรึกษาต้องทราบรายละเอียดและแหล่งของข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนและอาจต้องประสานความร่วมมือกับครูและบุคลากรอื่นทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการรู้จักนักเรียนดีขึ้น รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาควรทราบ ดังนี้

ข้อมูลนักเรียน	รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ
1) ด้านความสามารถ	
1.1 ด้านการเรียน	- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชา
	- ผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน
1.2 ด้านความสามารถอื่นๆ	- พฤติกรรมการเรียนในชั้นเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียนเป็นต้น
	- บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน
	- ความสามารถพิเศษ
	- การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน
	- ฯลฯ
2) ด้านสุขภาพ	
2.1 ด้านร่างกาย	- ส่วนสูง น้ำ หนัก โรคประจำตัว ความบกพร่อง ทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็น ฯลฯ
2.2 ด้านจิตใจ พฤติกรรม	- ซึมเศร้า วิตกกังวล อยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น ขาดความมั่นใจ ฯลฯ
3) ด้านครอบครัว	
3.1 ด้านเศรษฐกิจ	- อาชีพ รายได้ของบิดา มารดา
	- ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการเดินทางมาโรงเรียน
	- ลักษณะที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม
3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน	- สถานภาพของบิดา มารดา บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน
	- จำนวนพี่น้อง บุคคลในครอบครัว
	- ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว หรือการเสพสารเสพติด

ดังนั้นการที่จะได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเพื่อที่จะรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นต้องมีวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้วิธีที่ครอบคลุมทั้งทางด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านความสามารถ และด้านครอบครัว และเครื่องมือที่หลากหลายที่สำคัญได้แก่

1) ระเบียนสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบของเอกสารเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล และครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาทำความรู้จักกับนักเรียนในเบื้องต้น หากว่าข้อมูลไม่เพียงพอ ก็ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สอบถามจากนักเรียนโดยตรง เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง หรือสอบถามจากครูอื่นๆ เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องมือ

ทดสอบต่างๆ หากครูที่ปรึกษาดำเนินการได้ เช่น แบบประเมินความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และแบบประเมินพฤติกรรมเด็กนักเรียน (SDQ) เป็นต้น

รูปแบบและรายละเอียดในระเบียนสะสมของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันได้ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละโรงเรียน แต่อย่างน้อยควรครอบคลุมข้อมูลทั้งด้านการเรียน ด้านสุขภาพและด้านครอบครัวระเบียนสะสมเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนจึงต้องเป็นความลับและเก็บไว้อย่างดี มิให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเด็กอื่นๆมารื้อค้นได้ หากเป็นไปได้ครูที่ปรึกษาควรเก็บไว้โดยมีตู้เก็บระเบียนสะสมให้เรียบร้อย ควรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างน้อย 3 ปี การศึกษา หรือ 6 ปีการศึกษา

2) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (The Strengths and Difficulties Questionnaire : SDQ) เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนในด้านพฤติกรรม จึงแนวทางให้ครูที่ปรึกษาพิจารณานักเรียนในด้านสุขภาพจิตแบบประเมินพฤติกรรมนี้ กรมสุขภาพจิตนา เครื่องมือนี้มาพัฒนาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire: SDQ ประเทศเยอรมัน มีการใช้อย่างแพร่หลายในยุโรป เพราะมีความเที่ยงตรง จำนวนข้อไม่มาก โดยแพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะผู้จัดทำการวิจัยของกรมสุขภาพจิต เพื่อวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบประเมินและหาเกณฑ์มาตรฐาน Normalของเด็กไทยโดยมีทั้งหมด 3 ชุด คือ ชุดเด็กนักเรียนประเมินตนเองผู้ปกครองประเมินและครูที่ปรึกษาประเมิน โดยมีเนื้อหาทั้งหมด 25 ข้อ ลักษณะคำถามควรมีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งเหมาะจะประเมินเด็กที่มีอายุระหว่าง 4-16 ปี ระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรเกิน 1 เดือน และควรประเมินในเวลาที่ไล่เลี่ยกันทั้ง 3 ชุด โดยนักเรียนจะเป็นผู้ประเมินตนเองก่อนผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษาทำการประเมิน เพื่อให้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ดังนั้นครูที่ปรึกษาสามารถรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้เป็นอย่างดี มีหลายวิธีด้วยกัน เช่น การเยี่ยมบ้าน การสัมภาษณ์ การสังเกต การศึกษาสมุด ปพ.6 ศึกษาแฟ้มผลงานนักเรียน เป็นต้น

3) วิธีการและเครื่องมืออื่นๆ

ในกรณีที่ข้อมูลของนักเรียนจากระเบียนสะสมและแบบประเมินพฤติกรรมเด็กไม่เพียงพอเป็นต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ครูที่ปรึกษาอาจใช้วิธีการและเครื่องมืออื่นๆ เช่น การเยี่ยมบ้าน การสังเกต การสัมภาษณ์ การศึกษาจากแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น

การเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นวิธีการที่ดีเยี่ยมเพราะจะนำไปสู่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษาโรงเรียน นั้นมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคล100 % วัตถุประสงค์ในการออกเยี่ยมบ้าน เพื่อปลูกฝังความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง ครูเองควรจะเข้าใจสภาพความเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย ความเป็นอยู่ของนักเรียน ตนเองให้ดีขึ้น จะได้ช่วยเหลือแก้ปัญหาต่างๆได้ ในการเยี่ยมบ้านแต่ละครั้ง ครูต้องแจ้งนักเรียนให้ทราบพร้อมๆกันก่อนที่จะทำการออกเยี่ยม เพื่อสร้างความรู้สึกที่ดีของผู้ปกครอง นักเรียน ต่อการมาเยี่ยมของครู โดยจะต้องอธิบายให้เด็กและผู้ปกครองทราบถึงเจตนาวัตถุประสงค์ในการมาเยี่ยม ศึกษาข้อมูลของตัวเด็กและ

ผู้ปกครองก่อน ในการสนทนาทุกครั้งกับผู้ปกครองนักเรียน ครูเองควรแสดงให้ผู้ปกครองของเด็กเห็นว่า ครูมีความสนใจและรู้จักเด็กดีจริงๆในทุกๆด้าน ในระหว่างที่มีการสนทนาระหว่างครูและผู้ปกครอง นั้นควรให้นักเรียนร่วมสนทนาด้วย ซึ่งจะช่วยให้เด็กนั้นได้กล้าพูดเมื่อมีครูหรือผู้ปกครองอยู่ด้วย ยกเว้นกรณีที่ครูไม่ต้องการให้เด็กรู้ พยายามเลี่ยงเกี่ยวกับการพูดเปรียบเทียบกับนักเรียนคนอื่นในชั้นเดียวกัน หรือระดับเดียวกัน ให้เด็กฟัง ในการเยี่ยมบ้านแต่ละครั้งนั้นครูพยายามย้ำให้ผู้ปกครองเด็กให้เห็นในความสามารถของเด็กในการที่จะให้เด็กนั้นเรียนได้ดีขึ้นได้ เพราะจะทำให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่น ไว้วางใจที่จะให้ดูแลเด็กต่อไป

การสัมภาษณ์ คือ การสนทนา ระหว่างบุคคลตั้งแต่ สองคนขึ้นไป เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ที่เราต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี เพราะการเก็บข้อมูลบางอย่างเหมาะที่จะใช้การสัมภาษณ์มากกว่าวิธีอื่น เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับแรงบันดาลใจ วิตกกังวล ในการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ต้องมีการเตรียมคำถามมาเป็นอย่างดี มีความรู้เรื่องที่ถามสร้างความเป็นกันเองเพื่อให้มีสัมพันธภาพที่ดีเสียก่อน เพื่อเด็กจะให้ข้อมูลความรู้สึกนึกคิดที่เป็นจริง จากนั้นครูที่ปรึกษาต้องชี้แจงจุดประสงค์ว่า เก็บข้อมูลต่างๆเป็นความลับ เพื่อที่จะให้เด็กเกิดความไว้วางใจให้ข้อมูลที่เป็นจริง ในระหว่างการสัมภาษณ์ควรมีการสังเกตปฏิกิริยาต่างๆของผู้ให้สัมภาษณ์ ต้องนำมาประกอบการพิจารณาด้วย ส่วนรายละเอียด ในการแสดงความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาเมื่อผู้ให้สัมภาษณ์เสร็จควรบันทึกทันทีหลังสัมภาษณ์เสร็จไปแล้ว

การสังเกต เป็นอีกกลวิธีอย่างหนึ่งในการเก็บข้อมูลนักเรียน มีการใช้กันอย่างแพร่หลายและมีประโยชน์มากถ้าใช้อย่างเป็นระบบระเบียบ เพราะการสัมภาษณ์บางครั้งก็ได้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริงบ้าง ดังนั้นการสังเกตจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้กัน เพราะการสังเกตเป็นพฤติกรรมที่มีวัตถุประสงค์หลายอย่าง เช่น ศึกษาความเข้าใจถึงสาเหตุ ความเชื่อ พฤติกรรม การเลียนแบบทัศนคติของนักเรียน ใช้ศึกษาความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นต้น

หลักในการสังเกต ควรเป็นผู้สังเกตที่ดี ไม่ใช่เป็นผู้แสดงความคิดเห็น หรือนำเอาประสบการณ์มาตัดสินพฤติกรรมเด็ก การสังเกตต้องเจาะจงลงไปว่าจะสังเกตอะไร ต้องมีระบบกำหนดวัน เวลา และสถานที่ชัดเจน มีการทำเป็นสถิติได้ การสังเกตต้องบ่อยและต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด และต้องบันทึกการสังเกตทุกครั้ง เพื่อนำ ข้อมูลที่ได้ไปตีความ ข้อมูลที่ได้ต้องมาจากการสังเกตพฤติกรรมจริง ไม่ควรใส่ความคิดเห็นของผู้ประเมินลงไป

การศึกษาจากแฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงาน ตามรูปศัพท์ หมายถึง กระเป๋า หรือ แฟ้มที่บรรจุเอกสารภาพวาด หรือสิ่งที่ต้องการสะสม เดิมมาจากคำว่า สะสมงาน เมื่อใช้คำว่า Portfolio จึงมักใช้ความหมายอย่างเดียว Portfolio จะเน้นเฉพาะผลงานที่ต้องการเท่านั้น

สำหรับประโยชน์ของแฟ้มสะสมงานนักเรียน เป็นการสอนนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยนักเรียนแต่ละคนต้องจัดทำ แฟ้มด้วยตนเอง เลือกทำ งานตามความสนใจ และความสามารถของ

นักเรียนเอง ส่วนผลงานสามารถปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้นได้ เพราะเป็นการสะท้อนความสามารถของนักเรียนให้ออกมา และให้เห็นถึงการทำงานแต่ละขั้นตอน ของนักเรียนได้ด้วย

ดังนั้น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ปรึกษาจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อย่างน้อยต้องคลอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และด้านครอบครัว

การคัดกรองนักเรียน

กรมสามัญศึกษา (2544, หน้า 36) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการคัดกรองนักเรียนว่า การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ปกติและ2) กลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาตาม

กรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 27-28) ได้สรุปประเด็นการคัดกรองนักเรียนไว้ว่า เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน เป็น 2 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เป็นปัญหาต่อการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งในด้านตนเองและสังคม

2) กลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา คือนักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มที่ต้องได้รับการคัดกรองของโรงเรียนจัดอยู่ในกลุ่มที่โรงเรียนต้องให้ได้รับการช่วยเหลือ ป้องกันแก้ไขปัญหาตามแต่กรณีแต่โรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม นั้น ได้มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มปกติ คือนักเรียน ที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน

2.2 กลุ่มเสี่ยง คือนักเรียนที่มีพฤติกรรมนั้นเบี่ยงเบนไปจากปกติ จัดอยู่ในการเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน

2.3 กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาอย่างชัดเจนมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน

จักรี โพธิ์สำนัก (2550, หน้า 73) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำ วันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ 2) กลุ่มเสี่ยงคือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่นเก็บตัว แสดงออกเกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียนเปลี่ยนไปในทางลบ 3) กลุ่มมีปัญหา คือนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมไปในด้านลบ

ผลของการคัดกรองนักเรียนนั้นครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังที่จะไม่ให้เด็กทราบข้อมูลของตนเอง ว่าถูกจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง หรือมีปัญหา โดยเฉพาะนักเรียนที่ศึกษาระดับมัธยมจัดอยู่กลุ่มของวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ (Sensitive) ถึงแม้นักเรียนนั้นจะรู้ตัวเองดี ว่ามีพฤติกรรมที่เสี่ยงและเป็นปัญหา เพื่อไม่ให้เกิดการล้อเลียนจากเพื่อน ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องเก็บข้อมูลการคัดกรองนักเรียนไว้เป็นความลับ นอกจากนี้ครูที่ปรึกษามีการประสานกับผู้ปกครองเพื่อการช่วยเหลือนักเรียนก็ควรระมัดระวังการใช้คำพูดในการสื่อสารเพื่อที่จะไม่ให้ผู้ปกครองนั้นเข้าใจผิด เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อบุตรหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา แตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่น ซึ่งจะทำให้เกิดผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้

สำหรับประเด็นการพิจารณาเพื่อจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน และแหล่งข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน ได้จัดตัวอย่างตามตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 การพิจารณาเพื่อจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน และแหล่งข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน

ข้อมูลนักเรียน	ประเด็นการพิจารณา	แหล่งข้อมูล
1. ด้านความสามารถ 1.1 ด้านการเรียน	1. ผลการเรียนที่ได้และความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียน 2. ความเอาใจใส่ ความพร้อมในการเรียน 3. ความสามารถในการเรียน 4. ความสม่ำเสมอในการมาโรงเรียน เวลาที่มาถึงโรงเรียน การเข้าชั้นเรียน	- ระเบียนสะสม -วิธีการอื่นๆเช่นการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การได้ข้อมูลจากครูที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน
1.2 ด้านความสามารถอื่นๆ	1. แสดงออกถึงความสามารถพิเศษ 2. ความถนัด ความสนใจ และผลงานในอดีตที่ผ่านมา 3.บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน 4. การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ	- ระเบียนสะสม - วิธีการอื่นๆ เช่น การได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน แฟ้มสะสมผลงาน พฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน เป็นต้น

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	ประเด็นการพิจารณา	แหล่งข้อมูล
2. ด้านสุขภาพ 2.1 ด้านร่างกาย	1. ความปกติ หรือความพิการ หรือความบกพร่องทางร่างกาย เช่นการมองเห็นการได้ยิน เป็นต้น 2. โรคประจำตัว 3. ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับส่วนสูง	- ระเบียนสะสม - วิธีการอื่นๆ เช่น การสังเกต การสอบถามบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเองสำหรับนักเรียน ม.1- ม.6
2.2 ด้านจิตใจ พฤติกรรม	1. สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น วิตกกังวลหรือซึมเศร้า 2. ความประพฤติพฤติกรรมต่างๆที่มีผลกระทบต่อการเรียน ความสามารถพิเศษ และการปรับตัวของนักเรียน เช่น สมาธิสั้น 3. ความสัมพันธ์กับเพื่อน/ครู/ผู้ปกครองการใช้สารเสพติดการลัก	- ระเบียนสะสม - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน SDQ - วิธีการอื่นๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรมการได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน จากแบบสอบถาม เป็นต้น
3. ด้านครอบครัว 3.1 ด้านเศรษฐกิจ	1. บุคคลที่หารายได้ให้ครอบครัว 2. ฐานะทางครอบครัว ภาระหนี้สิน 3. ความเพียงพอของรายรับกับรายจ่าย	-ระเบียนสะสม - สังเกตพฤติกรรมการได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน แบบสอบถาม เป็นต้น
3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน	1. ความสามารถในการคุ้มครองดูแลนักเรียนได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสมของผู้ปกครอง 2. ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม	- ระเบียนสะสม - วิธีการอื่นๆ เช่นวิธีการการสังเกตพฤติกรรมการได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	ประเด็นการพิจารณา	แหล่งข้อมูล
4. ด้านอื่นๆ เช่น ด้านเพศ เป็นต้น	1. ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่นอบอุ่น หรือมักทะเลาะเบาะแว้ง ใช้ความรุนแรงในการตัดสินแก้ไขปัญหา ซึ่งมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน เช่นซึม เหม่อลอย วิตกกังวล ไม่กลับบ้าน 2. การใช้สารเสพติด สุรา หรือเล่นการพนันรวมถึงความเจ็บป่วยเรื้อรัง/รุนแรงของสมาชิกในครอบครัว พฤติกรรมอื่นๆที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีขึ้น หรือมีความไม่เหมาะสม	- จากการสอบถามจากนักเรียนเองโดยตรง หรือจากกลุ่มเพื่อต้น - จากการสอบถามจากนักเรียนเองโดยตรง หรือจากกลุ่มเพื่อต้น - การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน - การสัมภาษณ์นักเรียน - จากแหล่งข้อมูลต่างๆเช่น เพื่อนนักเรียน เป็นต้น

การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในที่ปรึกษา จัดแบ่งกลุ่มนักเรียนในความดูแลเป็น กลุ่ม คือ จัดเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก SDQ จากระเบียนสะสม พิจารณาจากข้อมูลด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่นๆ ร่วมกับเกณฑ์ที่สถานศึกษา จัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือคัดกรองแยกนักเรียน

การส่งเสริมนักเรียน

กรมสามัญศึกษา (2544, หน้า 27) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยง มีปัญหาให้มีคุณภาพตามความคาดหวังของโรงเรียนและชุมชนต่อไป การส่งเสริมมีหลายวิธีที่โรงเรียนพิจารณาสามารถดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือ 1) การจัดกิจกรรมโฮมรูม 2) การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เป็นต้น

กรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 29) การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และเป็นการช่วยให้ นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา กลับมาอยู่ในกลุ่มปกติ มีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

ประทุม ลาภาอุตย์ (2548, หน้า 129) การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีปัญหา และเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียน กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามที่โรงเรียนและชุมชนคาดหวังต่อไป

วิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือ การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)

การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ สถานที่ ที่ใช้จัดกิจกรรมโฮมรูมนั้นอาจจะเป็นห้องเรียนของนักเรียนเองหรือนอกห้องเรียนโดยจัดให้มีบรรยากาศที่เป็นเสมือนบ้าน โดยมีครูที่ปรึกษาและนักเรียนเปรียบเหมือนสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน และมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านต่างๆ ร่วมกัน เช่น การรู้จักตนเอง การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม มีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปรับตัวและการวางแผนชีวิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมด้วยกันการจัดกิจกรรมโฮมรูมนี้จะทำ ให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนมากยิ่งขึ้น และป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย การจัดกิจกรรมโฮมรูม มีสาระการดำเนินงานดังนี้

1) กำหนดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโฮมรูมดังนี้

1.1 สำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

1.2 พิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน หรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น

1.3 การจัดโฮมรูมแต่ละครั้ง ควรมีการดำเนินการเป็นหลักฐาน ทั้งก่อนและหลังดำเนินการซึ่งอาจเขียนในรูปแบบของการบันทึกการจัดกิจกรรมหรืออื่นๆ รวมทั้งให้มีการสนับสนุนผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมทุกครั้ง ซึ่งการบันทึกอาจบันทึกในแผนการจัดกิจกรรมหรือในแบบฟอร์มบันทึกแยกออกมาต่างหากก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และความสะดวกในการใช้

1.4 ประเมินผลการจัดกิจกรรมและจัดทำรายงาน

2) โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือมีคู่มือในการจัดแต่ละครั้งโดยมีจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียน ครูที่ปรึกษาก็ดำเนินการตามนั้นแต่ให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดหัวข้อและวิธีการดำเนินการกิจกรรมให้เหมาะสมและทันสมัย

3) วิธีการผสมผสาน โดยยึดหลักความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

4) วิธีอื่นๆ ตามความเหมาะสม การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน เป็นการพบกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน ที่ดูแลอยู่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และร่วมมือมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครองด้วยกัน การประชุมผู้ปกครองจะทำให้นักเรียนได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้น หรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาของนักเรียน

แนวทางการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษาควรจัดประชุมอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง สิ่งสำคัญที่ควรตระหนักในการจัดกิจกรรม คือ

1) การเตรียมการ ครูที่ปรึกษาควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุม โดยเฉพาะข้อมูลของนักเรียนแต่ละคน และกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมชัดเจน

2) การสื่อสารครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูด ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ หรือต่อต้านจากผู้ปกครอง ใช้คำพูด ที่แสดงถึงความห่วงใยใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน และอาศัยกิจกรรมที่จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุงหรือแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียน

3) การจัดกิจกรรมในการประชุมนั้น จำเป็นต้องจัดกิจกรรมต่างๆให้ผู้ปกครองมีส่วนเริ่มด้วยการ ครูที่ปรึกษาสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อน จากนั้นให้ผู้ปกครองแต่ละท่านแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4) การสรุปผลและบันทึกหลักฐานการประชุมผู้ปกครองในการประชุมแต่ละครั้ง ครูที่ปรึกษาควรมีการสรุปผล และจัดทำ เอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อประโยชน์ ดังนี้

4.1 เป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง

4.2 เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

4.3 เป็นข้อมูลสำหรับจัดการประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง ครูที่ปรึกษาและโรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนในความดูแล มีพฤติกรรมได้รับการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น เช่นการจัดกิจกรรมชุมนุม กิจกรรมตามความถนัด ความสนใจ หรือโครงการพิเศษต่างๆ กิจกรรมที่จัดนั้นจะต้องส่งเสริมการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้

การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 32) ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่นักเรียนอย่างเท่าเทียมกันทุกคน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีช่วยเหลือทั้งป้องกันและการแก้ปัญหา

โดยไม่ปล่อยปละละเลยจนนักเรียนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของชุมชนสังคม ประเทศชาติต่อไป

การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธี แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาต้องดำเนินการ มี 2 ประการ คือ

1) การให้คำปรึกษาเบื้องต้น ครูที่ปรึกษามีความพร้อมในการให้การปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน โดยมีกระบวนการในการปรึกษาดังนี้

1.1 สร้างสัมพันธภาพ

1.2 พิจารณาและทำความเข้าใจปัญหา

1.3 กำหนดวิธีการและดำเนินการแก้ไขปัญหา

1.4 ยุติการปรึกษา

2) การจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความสามัคคีร่วมมือร่วมใจของครูทุกคน รวมทั้งผู้ปกครองด้วย เพื่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้หลายแนวทาง คือ การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร การใช้กิจกรรมในห้องเรียน การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การใช้กิจกรรมซ่อมเสริม การใช้กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง และกิจกรรมไปรษณีย์หมู่บ้าน

ประทุม ลาภาอุตย์ (2548, หน้า 129) ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา นั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยเอาใจใส่ในการแก้ปัญหาของนักเรียน ก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาของสังคม

บุญประสพ กุลศรี (2550, หน้า 158) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูที่ปรึกษาต้องดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิดเท่าเทียมกัน หาวิธีช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

ข้อที่พึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน

1) การรักษาความลับ

1.1 เรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไข ไม่ควรนำไปเปิดเผยยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ-สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ให้เกียรตินักเรียน

1.2 บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ในที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้

1.3 การรายงานการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้ให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

2) การแก้ไขปัญหา

2.1 การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้นๆ เพราะปัญหามิได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

2.2 ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคน ไม่จำเป็นว่าปัญหานั้นมีสาเหตุที่เหมือนกัน และวิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่ง ก็อาจไม่เหมาะกับ นักเรียนอีกคนหนึ่ง จึงไม่มีวิธีการช่วยเหลือที่เป็นสูตรสำเร็จ เพียงแต่มีแนวทาง กระบวนการหรือทักษะและการช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ ฝึกฝน เพื่อการนำ ไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาของนักเรียนแต่ละคน

สรุปได้ว่า การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน คือ การให้คำ ปรึกษา จัดกิจกรรม เพื่อการป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียนอย่างถูกวิธี เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและช่วยเหลือแก้ปัญหาของนักเรียน การให้ผู้ปกครองร่วมมือกับนักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน

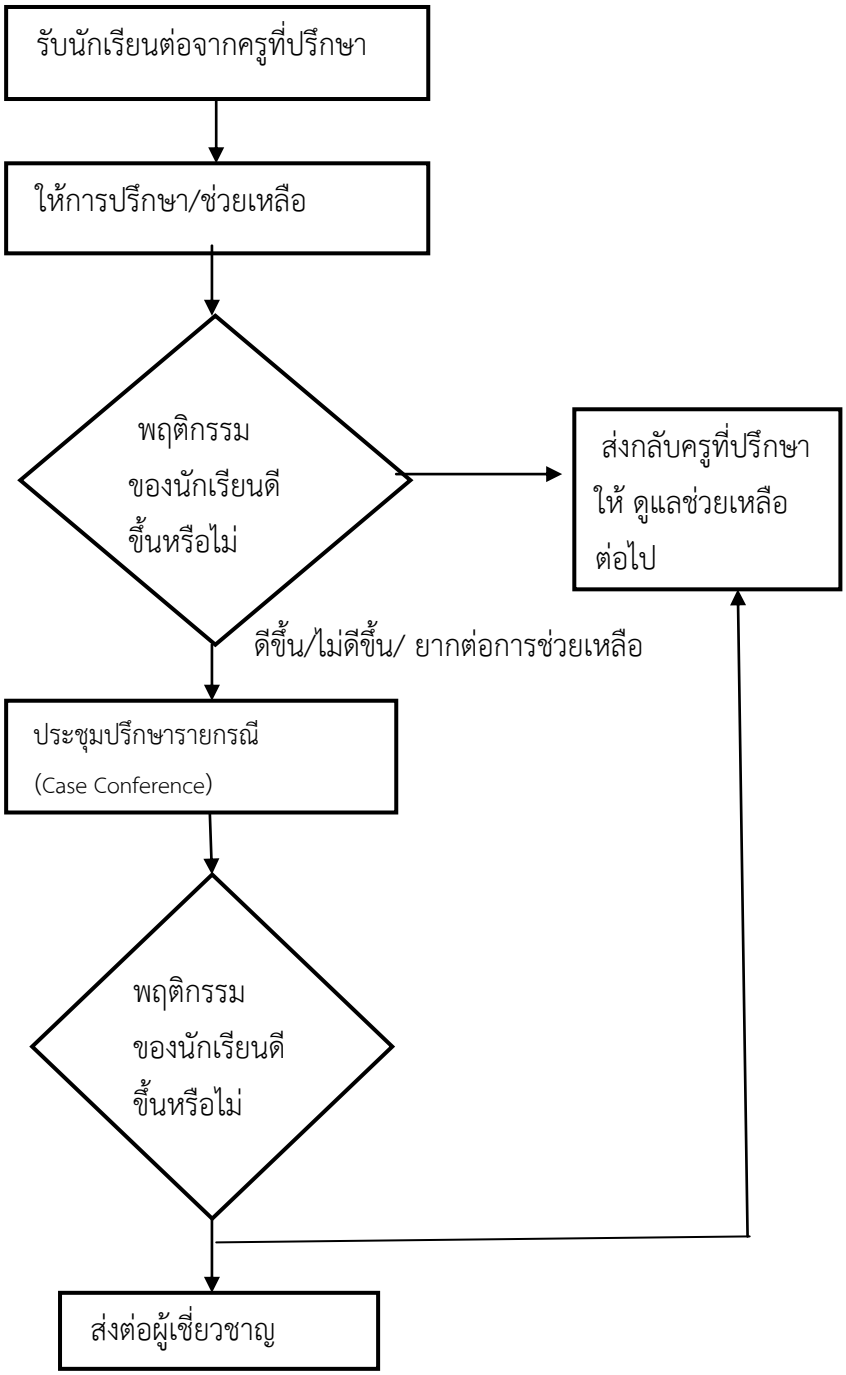
การส่งต่อ

กรมสามัญศึกษา (2544, หน้า 30) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการ อาจมีบางกรณีที่ปัญหามีความยากแก่การช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนยังคงมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา หรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามจนยากต่อการแก้ไข

กรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 28) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้น บางกรณีที่ปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไปการส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1) การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ

2) การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก ดังแผนภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 แสดงกระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาของครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 22) การส่งต่อนักเรียนเป็นการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการขั้นต้นทั้ง 4 ข้อ อาจมีบางกรณีที่ปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ แล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป การส่งต่อนักเรียนแบ่งเป็น 2 แบบ คือ 1) การส่งต่อภายใน และ 2) การส่งต่อภายนอกสำหรับการส่งต่อภายในหากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง จะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่นปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก หรือพฤติกรรมที่ซับซ้อน เป็นต้น

แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูที่ปรึกษา

การส่งนักเรียนไปพบครูอื่นๆ เพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียนต่อไปนั้นมีแนวทางการพิจารณาดังนี้

1) นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษาจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใดๆ

2) นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา ไม่ยินดีร่วม กิจกรรมใดๆ

3) ปัญหาของนักเรียนเป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความซับซ้อนของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และได้รับการบำบัดทางจิตควรพิจารณาส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือ

แนวทางการส่งต่อนักเรียนของครูที่ปรึกษา มีแนวดำเนินการดังนี้

1) ประสานงานกับครูจะช่วยเหลือนักเรียนต่อ เพื่อให้ทราบล่วงหน้า

2) สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือ และวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมารวมทั้งผลที่เกิดขึ้นกับการช่วยเหลือนั้นให้ผู้ที่รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบโดยมีแบบบันทึกการส่งต่อ หรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้รับช่วยเหลือนักเรียนต่อทราบข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนและการดำเนินการของครูที่ปรึกษาที่ผ่านมาทำให้สะดวกในการวางแผนช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3) ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือตามแต่กรณีว่าเหมาะสม

4) ครูที่ปรึกษานัดแนะวัน เวลา สถานที่ นัดพบกับครูที่รับการช่วยเหลือนักเรียนและส่งต่อให้เรียบร้อย เพื่อรับรู้วัน เวลา สถานที่ที่พบกัน

5) ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอการส่งต่อนักเรียนเป็นขั้นตอนสุดท้ายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 2 แบบ คือ ส่งต่อภายในและส่งต่อภายนอก โดยพิจารณาจากพฤติกรรมของนักเรียน หากนักเรียนแสดงพฤติกรรมเดิมๆ ไม่เปลี่ยนแปลงหรือไม่ดีขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่แย่ลงกว่าเดิม การส่งต่อมีแนวทางปฏิบัติที่เป็นเกณฑ์ของสถานศึกษา

ซึ่งต้องทำความเข้าใจกับนักเรียนในความจำเป็น ที่มีการส่งต่อด้วย เพื่อไม่ให้นักเรียนรู้สึกผิดมีความวิตกกังวล หรือโกรธได้

สรุปได้ว่า การส่งต่อ หมายถึง วิธีการ หรือเครื่องมือที่ทางโรงเรียนดำเนินการนำนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดูแลช่วยเหลือได้ ดำเนินการส่งต่อนักเรียน ไปรับการช่วยเหลือจากผู้เกี่ยวข้องตามกรณี หรือช่วยเหลือแล้วติดตามพฤติกรรมให้ดีขึ้น

2.3.5 บทบาทของผู้ปกครองในการปลูกฝังค่านิยม

บทบาทของผู้ปกครองครอบคลุมบทบาท 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัว

2) บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมแก่เด็ก

3) บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ

4) บทบาทในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเสื่อมและเป็นผู้ส่งเสริมให้แก่เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี

5) บทบาทในฐานะที่เป็นผู้แก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กที่มีแนวโน้มไปในทางเสื่อมแล้วให้กลับตัวได้และประพฤติดี

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้ปกครองในการปลูกฝังค่านิยม หมายถึง บทบาทในการ สั่งสอน ฝึกฝน อบรม บ่มนิสัย

2.3.6 บทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผู้ปกครองนับเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการดูแล อบรม เอาใจใส่นักเรียนควรมีลักษณะที่พึงประสงค์ ฉะนั้นบทบาทสำคัญที่ผู้ปกครองพึงมีต่อนักเรียนมีหลายประการด้วยกัน พอสรุปได้คือ

1) บทบาทในการให้การศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้นักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ดังนั้นผู้ปกครองควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาเล่าเรียนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนรวมทั้งให้การดูแล กำ กับ ติดตาม สนับสนุน ส่งเสริม และประคับประคอง ให้นักเรียนจบการศึกษาอย่างน้อยที่สุดในการศึกษาภาคบังคับ มีทักษะการดำรงชีวิตที่ดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

2) บทบาททางด้านเศรษฐกิจ ผู้ปกครองจะต้องให้การสนับสนุน ช่วยเหลือทางด้านการหาเงินมาใช้จ่ายสนองความต้องการพื้นฐาน ตั้งแต่อาหารการกิน เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัยตลอดจนการศึกษาเล่าเรียน แม้ว่า ปัจจุบันครอบครัวประสบกับภาวะเศรษฐกิจไม่ค่อยดีนัก ผู้ปกครองควรหาวิธีการในการใช้จ่ายอย่างประหยัด เช่น การสอนให้นักเรียนในปกครองรู้ถึงฐานะ

ความเป็นอยู่อาชีพ รายได้ ค่าใช้จ่ายต่างๆของครอบครัวนอกจากนี้ อาจขอสนับสนุนทุนการศึกษาของโรงเรียนหรือหน่วยงานของรัฐตามความเหมาะสม

3) บทบาทการให้ความรัก ความรักเป็นเรื่องสำคัญไม่สามารถให้ทดแทนกันได้ โดยเฉพาะความรักจากบิดา มารดา ญาติพี่น้อง หรือผู้อุปการะ เด็กจะดีได้ต้องได้รับความรักจากบิดา มารดา การเลี้ยงดูวินัย และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของบิดามารดา สรุปว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการให้ความรักของครอบครัว

4) บทบาทในการปกป้องให้ความปลอดภัย มนุษย์ทุกคนต้องการความปลอดภัย นักเรียนก็เช่นกัน ต้องการได้รับการปกป้องจากภยันตรายทั้งปวง ผู้ปกครองต้องคำนึงถึงความปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น ความปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บอุบัติเหตุ การทำร้ายทางด้านจิตใจ อารมณ์และสังคม สิ่งเหล่านั้นบางครั้งผู้ปกครองละเลย หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยเฉพาะในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลานักเรียนมีโอกาสเสี่ยงต่อชีวิตความเป็นอยู่ฉะนั้น ผู้ปกครองก็ควรติดตามสถานการณ์ต่างๆและคอยสอดส่องดูแลเพื่อจะได้ป้องกันแก้ไขทันเวลา

5) บทบาทในการสันทนาการ การสันทนาการเป็นสิ่งสำคัญของชีวิตครอบครัวในปัจจุบันเพราะในการเปลี่ยนแปลงของโลกมีผลต่อสภาพร่างกายและจิตใจของนักเรียนบางครั้งอาจทำ ให้เกิดความเครียด เพราะฉะนั้น ผู้ปกครองควรหาโอกาสสันทนาการกับนักเรียนบ้าง เป็นต้นว่า การสนทนา พูดคุย การออกกำลังกาย หรือการสันทนาการด้านอื่นๆร่วมกัน เพื่อที่จะให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น

6) บทบาททางด้านศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม ผู้ปกครองควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามในทางที่ถูกต้อง และที่สำคัญ ปัจจุบันนี้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมลดน้อยลง อาจเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านต่างๆมากมาย ประกอบกับนักเรียนไม่รู้วิธีคิด ดังนั้นผู้ปกครองควรที่จะช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามโดยไม่ปล่อยให้เป็นภาระของโรงเรียนแต่ฝ่ายเดียว

7) บทบาทในการอุทิศเวลา ปัจจุบันผู้ปกครองมักพูดเสมอว่าไม่มีเวลาทิ้งภาระต่างๆให้กับครูบ้าง หรือปล่อยให้นักเรียนอยู่กับตา ยายบ้าง อยู่ตามลำพังบ้าง ลักษณะเช่นนี้อาจทำให้นักเรียนขาดความรักขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดความอบอุ่น ทำให้นักเรียนอาจตัดสินใจในสิ่งที่ไม่ถูกต้องกว่าผู้ปกครองจะรู้ก็อาจสายเกินไปยากแก่การแก้ไข ดังนั้นผู้ปกครองควรอุทิศเวลาถามสารทุกข์ สุข ของนักเรียนบ้างเพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาต่างๆของนักเรียนเพื่อที่จะได้แก้ไขได้ทันเวลา

สรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึงความสำคัญและบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองต่อการพัฒนาสติปัญญา โดยเชื่อว่า การศึกษาในวัยเรียนผู้ปกครองควรจัดเพิ่มเติมให้แก่เด็กที่บ้าน เป้าหมายของการศึกษาควรเป็นไปเพื่อสร้างเจตคติต่อการ

เรียนรู้และการสร้างความสามารถทางเชาว์ปัญญา และเพื่อการเตรียมพร้อมสำหรับการศึกษาอย่างมีแบบแผนต่อไป

2.3.7 ผู้ปกครองกับการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม

ให้แก่เด็กครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมทางพฤติกรรมของเด็ก ครอบคลุมชีวิตมากกว่าอิทธิพลอื่นใด และเป็นสถาบันแห่งแรกที่ได้ให้การอบรมทางจิตใจแก่เด็กตลอดเวลาแต่ละครอบครัวมีวิถีทางในการดำเนินชีวิตของตนเองเช่น การเลี้ยงดูของพ่อแม่ บรรยากาศ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ตลอดจนทัศนคติที่พ่อแม่ผู้ปกครองที่มีต่อบุตรแต่ละครอบครัวย่อมไม่เหมือนกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างเสริมกล่อมเกลาชีวิตของเด็กทั้งสิ้น อุปนิสัยส่วนตัวก็ดี อารมณ์ก็ดี เริ่มมีมาจากบ้านเด็กจะเป็นผู้มีความคิด ความรู้สึกมีบรรยากาศหรือการวางตัวแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับการอบรมจากทางบ้านเป็นส่วนหนึ่ง จากทางโรงเรียนอีกส่วนหนึ่ง และเป็นพลเมืองดีนั้น เริ่มตั้งแต่อยู่ในบ้านหรือครอบครัว ฉะนั้นบิดามารดาทำอะไร บุตรก็มักจะทำ ตาม ทั้งนิสัยใจคอ แบบบิดามารดาด้วย ต่างกับผู้ปกครองที่ยากจน และการศึกษาต่ำ เด็กจะหันมาดูครูและยอมรับบุตรมาก ครอบครัวประเภทนี้พบว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนทำให้เด็กเรียนได้ดีหรือไม่ ครอบครัวมีอิทธิพลเป็นสองเท่าของโรงเรียน ส่วนสุขภาพจิต ของเด็กวัยรุ่นขึ้นอยู่กับจะชอบหรือไม่ของบิดามารดาของตน การชอบมารดาเกี่ยวข้องกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่มารดาใช้ ส่วนการชอบหรือไม่พอใจของบิดามักมาจากการที่บิดามารดาเป็นผู้ที่สังคมภายนอกยอมรับ และยกย่องมากเพียงใด

สรุปได้ว่า ผู้ปกครองกับการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ให้แก่เด็ก หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ความสามารถในการตัดสินใจ การมีความมั่นใจในตนเอง การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ รวมทั้งการสร้างทัศนคติ ค่านิยม และลักษณะนิสัยของบุคคลผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะผลที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูนั้น จะเป็นตัวหล่อหลอมเด็กให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง

2.4 บริบทโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต

โรงเรียนในเครือข่ายเมืองสาเกต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต จัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น มีโรงเรียนในเครือข่าย จำนวน 11 โรงเรียน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน233 คน นักเรียน จำนวน 4,321 คน ดังนี้

ตารางที่ 2.4 จำนวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

โรงเรียน	ชาย	หญิง	รวม
1. เมืองร้อยเอ็ด	28	94	122
2. บ้านแดงโนนสว่าง	5	11	16
3. บ้านสามแยก	2	13	15
4. บ้านขี้เหล็ก	5	12	17
5. บ้านหนองยูง	3	6	9
6. บ้านโนนเมือง	2	5	7
7. บ้านหนองผักแว่น	2	4	6
8. บ้านหนองตากร้า	5	6	11
9. บ้านหนองนาสร้าง	3	5	8
10. บ้านแวงวิทยา	4	7	11
11. บ้านโนนแท่น	5	6	11
รวม	64	171	233

พันธกิจ

1) จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2) ส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีคุณธรรมนำความรู้ สู่สังคมอาเซียน ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3) พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

4) ส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ

5) ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพแต่ละช่วงวัย

เป้าหมายภาพรวมตามภารกิจหลัก

1) เพื่อเพิ่มอัตราการเข้าเรียนทุกระดับ ทั้งเด็กทั่วไป ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสในเขตบริเวณและลดอัตราการออกกลางคันของเด็กนักเรียน

2) นักเรียนมีคุณธรรมนำความรู้ สู่สังคมอาเซียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3) ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

5) ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐานวิชาชีพ

6) นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามศักยภาพแต่ละช่วงวัย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมศักดิ์ วรรณศิริ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งโดยรวมและรายด้านกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 339 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า สถิติที่ใช้ในศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบด้วย F-test (One – way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า

1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอน ในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการส่งต่อ

2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารกับครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่ครูผู้สอนกับผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน และผู้บริหารโรงเรียนกับผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

เชาวลิต จินดารัตน์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากรในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแตกต่างกันส่วนด้านอื่นๆ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จำนวน 3 ท่าน พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จในระดับดีเพราะโรงเรียนได้ดำเนินการเป็นกระบวนการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยขั้นตอนง่ายๆ ไม่ซับซ้อน โดยจัดให้ควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

นันทินี เครือจันทร์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิเคราะห์บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) วิเคราะห์บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิธีการวิจัยที่ใช้เป็นเชิงคุณภาพแบบพหุกรณีศึกษาโดยศึกษาในโรงเรียน 3 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) สภาพการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาประกอบด้วย5 องค์ประกอบคือ (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) การคัดกรอง (3) การส่งเสริมพัฒนา (4) การป้องกัน/ช่วยเหลือ /แก้ไข และ (5) การส่งต่อ

2) บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับกรณีศึกษานักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว แบ่งตามองค์ประกอบของระบบ ได้ดังนี้ (1) บทบาทในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ครูฝ่ายกิจการนักเรียน ครูแนะแนว พ่อแม่และผู้ปกครอง โดยใช้วิธีการสังเกต พูดคุยสอบถามนักเรียนโดยตรง และผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียน (2) บทบาทในการคัดกรองนักเรียน มีผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ครูแนะแนวครูฝ่ายกิจการนักเรียน โดยใช้ข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่รวบรวมได้ มาทำการวิเคราะห์สภาพ และสาเหตุของการเกิดปัญหา และสรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข (3) บทบาทในการส่งเสริมพัฒนา มีผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ครูแนะแนว โดยพยายามหากิจกรรมที่นักเรียนสนใจให้ทำส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมและทำงานอดิเรกที่ชอบและเป็นประโยชน์ (4) บทบาทในการช่วยเหลือ/ป้องกันและแก้ไขปัญหา มีผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ครูแนะแนวครูฝ่ายกิจการนักเรียน พ่อแม่และผู้ปกครอง และครูคนอื่นๆในโรงเรียนที่นักเรียนสนิท โดยใช้วิธีการรับฟังและการพูดคุยเพื่อให้กำลังใจ ตักเตือน ให้คำแนะนำ และติดตามผลการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง (5) บทบาทในการส่งต่อ มีผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ครูฝ่ายกิจการนักเรียน ดำเนินการตามระเบียบวินัยของโรงเรียนและครูแนะแนว ใช้วิธีให้คำปรึกษา

บรรหาร เอี่ยมสะอาด (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนวัดทรงธรรม ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือของครูที่ปรึกษาในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ 2) ปัญหาในการดำเนินงานดูแล

ช่วยเหลือของครูที่ปรึกษาในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อ ตามลำดับ 3) ความต้องการในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือของครูที่ปรึกษาในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งต่อ ตามลำดับ

กนกธร วงษ์จันทร์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมท่าแคลง จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 130 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย (X) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t- test ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1) ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมท่าแคลง จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครอง ที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมท่าแคลง จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา และตามภูมิลำเนาในเขตและนอกเขตพื้นที่ตั้งโรงเรียน จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังนี้

2.1 ความพึงพอใจของผู้ปกครอง ที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมท่าแคลง จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ความพึงพอใจของผู้ปกครอง ที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมท่าแคลง จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามภูมิลำเนาในเขตและนอกเขตพื้นที่ตั้งโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปรีดิ์เปรม ภูษิตานนท์ (2552, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว พบว่า ผลการปฏิบัติงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

สุภาพ อัยยะ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 พบว่าสภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

วิวัฒน์ ชูจิต (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคำยางพิทยาคมอำเภอบ้านม่วงจังหวัดสกลนครโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือการวางแผน (Planning) การปฏิบัติ(Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ซึ่งดำเนินการพัฒนา 2 วงรอบผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือได้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อแต่ยังขาดความถูกต้อง และการสรุปรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ไม่เป็นรูปแบบเดียวกันจึงได้พัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการนิเทศจนทำให้บุคลากรเกิดความรู้ความเข้าใจสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้อย่างถูกต้องและเป็นรูปแบบเดียวกัน

สมานมิตร ดอกขจร (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านคอนน้อยอำเภอโนนสูงจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการเป็น 2 วงรอบแต่ละวงรอบประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศงานทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้นมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ยังขาดทักษะการดำเนินงานในบางขั้นตอนโดยเฉพาะขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนยังดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายจึงมีการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศงานทำให้ครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้นเกิดการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำรูปแบบวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วีรพงษ์ เจริญไชย (2552, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 2 แล้วพบว่าสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมพบว่ามีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

สุธน มูลตรีศรี (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมากและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนเมื่อจำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยรวมของปัญหาการดำเนินงาน

จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมของปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ธงชาติ วงศ์สวรรค์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้านการใช้ประโยชน์ของระบบตอบสนองต่อการความต้องการของทุกฝ่ายซึ่งทำให้เกิดการดูแลช่วยเหลือส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนภายใต้การมีส่วนร่วมของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงเป็นที่ยอมรับเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายด้านความเหมาะสมพัฒนาระบบโดยให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นหลักดำเนินการด้วยความรับผิดชอบและมีจรรยาบรรณด้านความถูกต้องน่าเชื่อถือ

ฐานิยา งามศิริ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้านโดยการเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อ และด้าน การส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ

สุดาพรรณ กาละพงษ์ (2553, บทคัดย่อ) ที่วิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่าปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 พบว่าด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคลโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

พรพิศ นาถมทอง (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคามเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน

2) ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานพบว่า มีระดับการดำเนินงานแตกต่างกันโดยด้านการการป้องกันและแก้ไขปัญหา โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีระดับการดำเนินงานมากกว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับในระดับชั้นประถมศึกษาปี่ที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านการส่งต่อนักเรียนโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีระดับการดำเนินงานมากกว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับในระดับชั้นประถมศึกษาปี่ที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ

ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งเสริมนักเรียน ไม่แตกต่างกัน

3) ในส่วนของผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลคือการออกเยี่ยมบ้านบ่อยๆ การให้ความใกล้ชิด สร้างความเป็นกันเองมีข้อมูลเพื่อที่จะสามารถติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองได้ตลอดเวลา ด้านการคัดกรองนักเรียนผู้รับผิดชอบควรทำการชี้แจงลายละเอียดให้เพื่อนครูได้รับทราบเพื่อปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน ด้านการส่งเสริมนักเรียนเมื่อทำการคัดกรองนักเรียนแล้วก็ควรส่งเสริมนักเรียนตามความสามารถ ตามความสนใจ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือ ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการป้องกันและแก้ไขปัญหา การจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรม การพูดคุยสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขเด็กเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียนคือ ส่งข้อมูลให้ผู้รับช่วงต่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อที่ได้ดูแลเด็กให้ถูกต้องตามปัญหาของแต่ละคนและครูที่ปรึกษาควรให้ความร่วมมือและช่วยเหลืออย่างจริงจังจริยธรรม การพูดคุยสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขเด็กเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียนคือส่งข้อมูลให้ผู้รับช่วงต่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อที่ได้ดูแลเด็กให้ถูกต้องตามปัญหาของแต่ละคนและครูที่ปรึกษาควรให้ความร่วมมือและช่วยเหลืออย่างจริงจัง

วีระพงษ์ วันทา (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 (อุบลราชธานี–อำนาจเจริญ) ที่พบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 (อุบลราชธานี –อำนาจเจริญ) จำแนกตามสถานภาพบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาโดยรวมมีผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ผล พรมทอง (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน นวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง อายุราชการ และวุฒิการศึกษา พบว่า มีสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่แตกต่างกัน

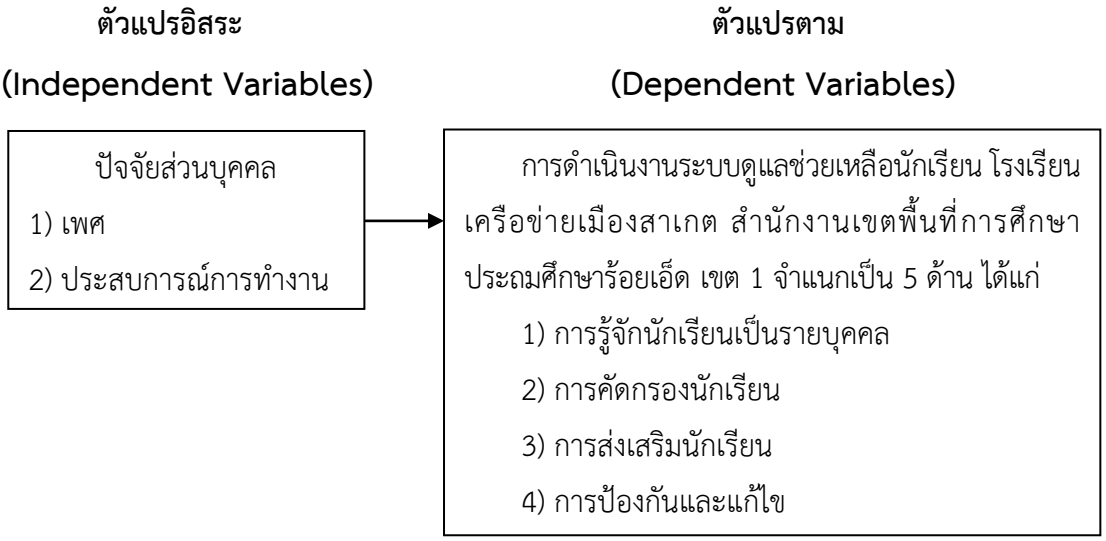
อำนาจ ชยางคานนท์ (2555, บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า การปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20ร้อยละ 76.60 มีประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่า 5 ปีขึ้นไปครูมีการพัฒนาตนเอง

อย่างต่อเนื่องในด้านความรู้และทักษะในการดำเนินงาน 5 ขั้นตอนได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน4) ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนและ 5)ด้านการส่งต่อนักเรียน ครูมีการทำงานกันเป็นทีมและให้คำแนะนำช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงานครูใช้สื่อและเครื่องมืออย่างหลากหลายในการดำเนินงาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศเกี่ยวกับ การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปัญหาที่พบในการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะการศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ในปีการศึกษา 2560

2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษา องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 6) มาประยุกต์และสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังแผนภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยได้การดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัย ประกอบด้วยครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 233 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2560 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง เครซี และมอร์แกน (Krejcie&Morgan) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 145 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratifield Random Sampling) อย่างเป็นสัดส่วนและการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. เมืองร้อยเอ็ด	122	75
2. บ้านแดงโนนสว่าง	16	10
3. บ้านสามแยก	15	9
4. บ้านขี้เหล็ก	17	11
5. บ้านหนองยูง	9	6
6. บ้านโนนเมือง	7	4
7. บ้านหนองผักแว่น	6	4
8. บ้านหนองตากร้า	11	7
9. บ้านหนองนาสร้าง	8	5
10. บ้านแวงวิทยา	11	7
11. บ้านโนนแท่น	11	7
รวม	233	145

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถาม ได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาและแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close–ended) เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 121) ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

การแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยซึ่งใช้เกณฑ์มาตรฐาน เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้โดยเกณฑ์ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย
4.50–5.00	มีการดำเนินการในระดับมากที่สุด
3.50–4.49	มีการดำเนินการในระดับมาก
2.50–3.49	มีการดำเนินการในระดับปานกลาง
1.50–2.49	มีการดำเนินการในระดับน้อย
1.00–1.49	มีการดำเนินการในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เครือข่ายเมืองสาเกต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

3.3 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

3.3.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูล ตำราวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งเป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Rescarch) และข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต

3.3.2 กำหนดประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อจะนำไปใช้ในการสร้างเป็นข้อคำถาม ในแบบสอบถาม

3.3.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แก้ไขปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เสนอแนะ

3.3.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญทั้งสามท่าน ได้แก่

1) นางมยุรา ศรีส่อง วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) ตำแหน่ง ครู คศ. 3 โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง

2) นางวนิดา ไชยมี วุฒิการศึกษา กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน) ตำแหน่ง ครู คศ. 3 โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง

3) นางสาวนารี ชมภูวิเศษ วุฒิการศึกษา กศ.ม. (บริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ครู คศ. 3 โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง

จากนั้นไดวิเคราะหหาดัชนีความสอดคลองของขอคำถามกับวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตามกรอบแนวคิดการประเมิน โดยใชเกณฑ IOC ≥ .50 เป็นข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ โดยมีวิธีหาคาดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 121)

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคลอง (Index of Item Objective Congruence)

R = คะแนนความคิดเห็นของผูเชี่ยวชาญตอคำถามแต่ละข้อ

N = จำนวนผูเชี่ยวชาญ

โดยมีการกำหนดคะแนนของผูเชี่ยวชาญ ดังนี้

+1 หมายถึง คำถามนั้นสอดคลองกับวัตถุประสงคของการวิจัย หรือนิยามศัพท์เฉพาะ

- 1 หมายถึง คำถามนั้นไมสอดคลองกับวัตถุประสงคของการวิจัย หรือนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไมแนใจวาคำถามนั้นสอดคลองกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือนิยามศัพทเฉพาะ

เกณฑมาตรฐานของค่า IOC คือ คา IOC $\geq$ 0.50 หมายความวา ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงคของการวิจัย หรือนิยามศัพท์เฉพาะสามารถนำไปใช้ได้ (วรรณี แกมเกตุ, 2551, หน้า 221)

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคลองของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของค่า IOC คือ 0.50

3.3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบ (Try–out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยนี้ จำนวน 40 คน จากนั้น นำข้อมูลที่ได้หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ คือ 0.60 – 1.00 สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ (กริช แรงสูงเนิน, 2554 หน้า 101)

3.3.7 จัดพิมพ์รูปเล่มเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3.4 การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ คือแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟัง โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืน

3.4.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้แล้วทั้งหมด เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ผลดังนี้

3.5.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.2 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามผู้วิจัยนำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.5.3 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย เป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกันโดยใช้ค่า t – test และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยการทดสอบด้วยสถิติ F – test

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติดังนี้

3.6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 108)

1. ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ใช้สูตรดังนี้

$$\overline{X} = \frac{\sum_{i=1}^{N} x_i}{n}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของประชากร

X_i แทน คะแนนคนที่ i

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 108)

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{N}\left(X_i - \overline{X}\right)^2}{n}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร

$\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของประชากร

X_i แทน คะแนนคนที่ i

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. ร้อยละ (Percentage) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 104)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1. การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

$\sum$R แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. การหาค่าคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99)

$$\alpha = \frac{K}{K-1}\left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right)$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรแรวนของแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3.6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1. การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกันโดยใช้ค่าที (t-test Independent Samples) ใช้สูตรดังนี้ (กุศล ศรีสารคาม, 2557, หน้า 29)

$$t = \frac{\overline{x_1} - \overline{x_2}}{\sqrt{\left[\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1+n_2-2}\right]\left[\frac{1}{n_1}+\frac{1}{n_2}\right]}} \quad : \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน (t-test)

$\overline{x_1}$ แทน คะแนนเฉลี่ยกลุ่มที่ 1

$\overline{x_2}$ แทน คะแนนเฉลี่ยกลุ่มที่ 2

S_1^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1

S_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 2

n_1 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1

n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 2

2. การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) และใช้สถิติ F-test เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Bonferroni ใช้สูตรดังนี้ (กุศล ศรีสารคาม, 2557, หน้า 40)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน อัตราส่วนความแปรปรวนทางเดียว

MS_b แทน Mean Square between Groups

MS_w แทน Mean Square within Groups

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่าย เมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผล การวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และความหมาย ดังนี้

$\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

SS แทน ผลบวกกำลังสอง

MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F-test (F-distribuiton)

t แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 4 สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพื่อทราบจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศและ ประสบการณ์การทำงาน ผู้วิจัยได้แสดงผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	53	36.55
หญิง	92	63.45
รวม	145	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 7 ปี	26	17.93
7–15 ปี	50	34.48
มากกว่า 15 ปี	69	47.59
รวม	145	100.00

จากตารางที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 145 คน เป็นเพศชาย จำนวน 53 คน เพศหญิง จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 36.55 และ 63.45 ตามลำดับ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 3 ระดับ คือ น้อยกว่า 7 ปี จำนวน 26 คน 7–15 ปี จำนวน 50 คน และมากกว่า 15 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.93, 34.48 และ 47.59 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

เพื่อทราบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยได้หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ดังตารางที่ 4.2-4.7

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวม

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต	ผลการดำเนินงาน			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.34	0.65	1	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.13	0.69	2	มาก
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.05	0.66	3	มาก
4. ด้านการป้องกันและแก้ไข	3.93	0.71	5	มาก
5. ด้านการส่งต่อ	4.03	0.76	4	มาก
เฉลี่ยรวม	4.10	0.69		มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.10, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ อันดับที่ 1 คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\overline{X}$ =4.34, S.D. = 0.65) รองลงมาได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.13, S.D. =0.69) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\overline{X}$ =4.05,S.D.= 0.66) ด้านการส่งต่อ ($\overline{X}$ =4.03, S.D. = 0.78) และด้านการป้องกันและแก้ไข($\overline{X}$ =3.93, S.D. =0.71) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ผลการดำเนินงาน			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1. มีการบันทึกข้อมูลของนักเรียนของครูประจำชั้นในแบบกรอกข้อมูลของโรงเรียน	4.21	0.70	9	มาก
2. มีการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างครอบคลุม	4.18	0.72	10	มาก
3. มีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นปัจจุบันทันต่อการนำไปใช้	4.48	0.60	1	มาก
4. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ	4.42	0.62	2	มาก
5. มีการทดสอบบุคลิกภาพของนักเรียน	4.27	0.66	8	มาก
6. มีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน	4.33	0.65	6	มาก
7. มีการศึกษาแฟ้มข้อมูลของนักเรียน	4.41	0.63	3	มาก
8. มีการสำรวจข้อมูลนักเรียนทุกภาคเรียน/ทุกปีการศึกษา	4.31	0.68	7	มาก
9. มีการประสานงานกับผู้ปกครองในการเก็บข้อมูลนักเรียน	4.35	0.66	5	มาก
10. ปฏิบัติงานตามแผนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.39	0.61	4	มาก
เฉลี่ยรวม	4.34	0.65		มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.34, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับที่ 1 ได้แก่ มีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นปัจจุบันทันต่อการนำไปใช้ ($\overline{X}$ = 4.48, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ ($\overline{X}$ = 4.42, S.D. = 0.62) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อันดับที่ 10 คือ มีการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างครอบคลุม ($\overline{X}$ = 4.18, S.D. = 0.72)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการคัดกรองนักเรียน

การดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียน	ผลการดำเนินงาน			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1. มีการให้ความรู้แก่นักเรียนผู้ปกครองในการตอบแบบประเมิน	4.33	0.65	1	มาก
2. ทำความเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรองและการแปลผล	4.27	0.66	2	มาก
3. คัดกรองนักเรียนโดยใช้วิธีที่หลากหลาย	3.97	0.69	10	มาก
4. มีการแยกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา	4.06	0.69	8	มาก
5. มีการจำแนกนักเรียนตามสภาพของปัญหา	4.22	0.67	3	มาก
6. มีการนำผลการคัดกรองมาพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน	4.01	0.73	9	มาก
7. มีการวิเคราะห์ข้อมูลประวัติของนักเรียน	4.16	0.71	4	มาก
8. มีการบันทึกผลการคัดกรองเป็นรายบุคคล	4.09	0.75	6	มาก
9. มีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนให้ฝ่ายกิจการนักเรียน	4.11	0.64	5	มาก
10. มีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้บริหารรับทราบ	4.07	0.68	7	มาก
เฉลี่ยรวม	4.13	0.69		มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการคัดกรองนักเรียนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.13, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับที่ 1 ได้แก่มีการให้ความรู้แก่นักเรียนผู้ปกครองในการตอบแบบประเมิน ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.5) รองลงมาคือ ทำความเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรองและการแปลผล ($\overline{X}$ = 4.27,S.D. = 0.66) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอันดับที่ 10 คือ คัดกรองนักเรียนโดยใช้วิธีที่หลากหลาย ($\overline{X}$ = 3.97, S.D. = 0.69)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

การดำเนินงานด้านการส่งเสริมนักเรียน	ผลการดำเนินงาน			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1. มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างต่อเนื่อง	4.19	0.63	2	มาก
2. มีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting)	4.10	0.67	3	มาก
3. มีการวางแผนในการเยี่ยมบ้านนักเรียน	3.96	0.72	9	มาก
4. มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำเนินชีวิต	3.99	0.69	7	มาก
5. ประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	4.05	0.61	5	มาก
6. มีการหาแนวทางร่วมกันในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมนักเรียน	4.23	0.60	1	มาก
7. มีการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรม	4.03	0.66	6	มาก
8. มีส่วนร่วมคิดในการวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน	4.07	0.71	4	มาก
9. มีการรายงานผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน	3.95	0.66	10	มาก
10. มีการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของนักเรียน	3.97	0.66	8	มาก
เฉลี่ยรวม	4.05	0.66		มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการส่งเสริมนักเรียนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.05, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับที่ 1 ได้แก่ มีการหาแนวทางร่วมกันในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่าง ต่อเนื่อง ($\overline{X}$ = 4.07, S.D. = 0.71) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอันดับที่ 10 คือ มีการรายงานผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.95, S.D. = 0.66)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการป้องกันและการแก้ไข

การดำเนินงานด้านการป้องกันและการแก้ไข	ผลการดำเนินงาน			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1. มีการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างทั่วถึง	3.90	0.61	8	มาก
2. มีการปรึกษาครูแนะแนวหรือฝ่ายกิจการนักเรียน	4.01	0.69	2	มาก
3. มีการสอบถาม/ปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก	3.95	0.72	5	มาก
4. มีการพิจารณาเลือกกิจกรรมการป้องกันและการแก้ไขสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น	4.12	0.61	1	มาก
5. มีการใช้หลักจิตวิทยาในการให้คำปรึกษา	3.66	0.84	10	มาก
6. มีการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา และความร่วมมือจาก ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียน	3.97	0.74	4	มาก
7. มีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.98	0.68	3	มาก
8. มีการบันทึกข้อมูลสภาพปัญหา วิธีการป้องกันและแก้ไข	3.94	0.73	6	มาก
9. มีการประสานงานกับผู้ปกครอง/ผู้เชี่ยวชาญภายนอกเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.91	0.70	7	มาก
10. มีการรายงานและประเมินผลการจัดกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน	3.87	0.75	9	มาก
เฉลี่ยรวม	3.93	0.71		มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการป้องกันและการแก้ไขโดยรวม มีค่าอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.93, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับที่ 1 ได้แก่ มีการพิจารณาเลือกกิจกรรมการป้องกันและการแก้ไขสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น ($\overline{X}$ = 4.12, S.D. = 0.68) รองลงมาคือ มีการปรึกษาครูแนะแนวหรือฝ่ายกิจการนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.01, S.D. = 0.69) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอันดับที่ 10 คือ มีการใช้หลักจิตวิทยาในการให้คำปรึกษา ($\overline{X}$ = 3.66, S.D. = 0.84)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการส่งต่อ

การดำเนินงานด้านการส่งต่อ	ผลการดำเนินงาน			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1. มีการคัดแยกนักเรียนอย่างชัดเจน และครูให้ความสำคัญในการส่งต่อ	3.93	0.81	9	มาก
2. มีการประสานงานกับครูที่ช่วยเหลือนักเรียน ภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายกิจการนักเรียน	4.01	0.75	5	มาก
3. มีการปฏิบัติงานของฝ่ายปกครองเป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน	4.00	0.76	6	มาก
4. มีการชี้แจงให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบในการส่งต่อ	4.25	0.69	1	มาก
5. มีการพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเฉพาะด้านเพื่อการส่งต่อ	4.15	0.72	2	มาก
6. มีการพิจารณาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งต่อ	3.94	0.71	8	มาก
7. มีการรายงานสรุปข้อมูลของนักเรียนที่ทำการส่งต่อให้กับผู้เชี่ยวชาญที่รับการส่งต่อ	3.97	0.87	7	มาก
8. มีการรายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่ทำการส่งต่อให้กับผู้เชี่ยวชาญที่รับการส่งต่อ	3.92	0.85	10	มาก
9. มีการสังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังจากการได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ	4.08	0.70	3	มาก
10. มีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกรายงานสรุปผลการส่งต่อ	4.04	0.73	4	มาก
เฉลี่ยรวม	4.03	0.76		มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการส่งต่อ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.03, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับที่ 1 ได้แก่ มีการชี้แจงให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบในการส่งต่อ ($\overline{X}$ = 4.25, S.D. = 0.69) รองลงมาคือ มีการพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเฉพาะด้านเพื่อการส่งต่อ ($\overline{X}$ = 4.15, S.D. = 0.72) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอันดับที่ 10 คือ มีการรายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่ทำการส่งต่อให้กับผู้เชี่ยวชาญที่รับการส่งต่อ ($\overline{X}$ = 3.92, S.D. = 0.85)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน

1. ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 รายด้าน และโดยรวม จำแนกตามเพศ ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามเพศ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	เพศชาย		เพศหญิง		t
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.43	0.48	4.28	0.52	1.71
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.23	0.49	4.07	0.56	1.69
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.05	0.53	4.05	0.5	0.08
4. ด้านการป้องกันและแก้ไข	3.88	0.57	3.96	0.58	0.80
5. ด้านการส่งต่อ	4.05	0.58	4.02	0.67	0.26
โดยรวม	4.13	0.43	4.07	0.48	0.66

จากตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพศชายและเพศหญิงมีค่าเท่ากับ 4.43 และ 4.28 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการ

ศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ไม่แตกต่างกัน

ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการคัดกรองนักเรียนเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และ 4.07 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต ด้านการคัดกรองนักเรียนไม่แตกต่างกัน

ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการส่งเสริมนักเรียนเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และ 4.05 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต ด้านการส่งเสริมนักเรียนไม่แตกต่างกัน

ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการป้องกันและแก้ไขเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และ 3.96 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต ด้านการป้องกันและแก้ไขไม่แตกต่างกัน

ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการส่งต่อ เพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และ 4.02 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต ด้านการส่งต่อไม่แตกต่างกัน

ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวม เพศชายและ เพศหญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และ 4.07 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 รายด้าน และโดยรวม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2.13	2	1.07	4.29*	0.02
	ภายในกลุ่ม	35.30	142	0.25		
	รวม	37.43	144			
ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.18	2	0.59	2.04	0.13
	ภายในกลุ่ม	40.89	142	0.29		
	รวม	42.07	144			
ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.74	2	0.37	1.25	0.29
	ภายในกลุ่ม	42.24	142	0.30		
	รวม	42.98	144			
ด้านการป้องกันและแก้ไข	ระหว่างกลุ่ม	0.02	2	0.01	0.03	0.97
	ภายในกลุ่ม	47.62	142	0.34		
	รวม	47.64	144			
ด้านการส่งต่อ	ระหว่างกลุ่ม	0.42	2	0.21	0.51	0.60
	ภายในกลุ่ม	58.32	142	0.41		
	รวม	58.75	144			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.57	2	0.28	1.32	0.27
	ภายในกลุ่ม	30.6	142	0.22		
	รวม	31.23	144			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ของครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 7 ปี, 7–15 ปี และ มากกว่า 15 ปี ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข ด้านการส่งต่อ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ของครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 7 ปี, 7–15 ปี และมากกว่า 15 ปี ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มใดที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Multiple Comparison) ตามวิธีของ Bonferroni ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามวิธีของ Bonferroni

ประสบการณ์ทำงาน	ระยะเวลา	น้อยกว่า 7 ปี	7-15 ปี	มากกว่า 15 ปี
	$\overline{X}$	4.10	4.32	4.43
น้อยกว่า 7 ปี	4.10	-	-0.22	- 0.33*
7-15 ปี	4.32		-	- 0.11
มากกว่า 15 ปี	4.43			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี สูงกว่าประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 7 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

จากการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูจะต้องจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนในห้องเรียนที่ตนเองเป็นครูที่ปรึกษาทุกคน ข้อมูลที่สำคัญ เช่น เบอร์โทรศัพท์ของผู้ปกครองนักเรียนที่สามารถติดต่อได้

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า โรงเรียนเครือข่าเมืองสาเกต ควรจัดทำเครื่องมือที่ไม่ซับซ้อน สั้น และบ่งชี้ถึงสภาพของนักเรียนได้อย่างชัดเจนมาใช้ในการคัดกรองนักเรียน

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ และนักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันเพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนปรับตัวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

4. ด้านการป้องกันและแก้ไข ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า

1) โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกตควรมีการรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้วจัดเป็นกลุ่มของปัญหา

2) จัดตั้งศูนย์การแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนภายในเครือข่าย โดยแต่ละโรงเรียนจะมีศูนย์เป็นของตนเองตามความถนัดของครูในโรงเรียนนั้น เช่น โรงเรียน A ครูมีความสามารถ ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดก็ให้จัดตั้งศูนย์แก้ปัญหายาเสพติด โรงเรียนอื่นก็จัดตั้งศูนย์แก้ปัญหาในเรื่องอื่นๆ

5. ด้านการส่งต่อ ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า การส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน ครูจะต้องจัดทำข้อมูลนักเรียนที่ส่งต่ออย่างละเอียดรอบคอบ ชี้ถึงสภาพของปัญหาของนักเรียนที่จะทำการส่งต่ออย่างแท้จริง

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า

1. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.18 ถึง 4.48 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.34 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

2. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 3.97 ถึง 4.33 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 44.13 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

3. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 3.95 ถึง 4.23 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.05 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

4. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการป้องกันและการแก้ไขมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.66 ถึง 4.12 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.93 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

5. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.92 ถึง 4.25 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

5.1.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า

1. ค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามเพศชายและเพศหญิง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข ด้านการส่งต่อ และโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

2. ค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ของครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 7 ปี 7–15 ปี และ มากกว่า 15 ปี ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข ด้านการส่งต่อ และโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ การทำงานมากกว่า 15 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 7 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

5.1.3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูจะต้องจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนในห้องเรียนที่ตนเองเป็นครูที่ปรึกษาทุกคน ข้อมูลที่สำคัญ เช่น เบอร์โทรศัพท์ของผู้ปกครองนักเรียนที่สามารถติดต่อได้

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต ควรจัดทำเครื่องมือที่ไม่ซับซ้อน สั้น และบ่งชี้ถึงสภาพของนักเรียนได้อย่างชัดเจนมาใช้ในการคัดกรองนักเรียน

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ และนักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันเพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนปรับตัวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

4. ด้านการป้องกันและแก้ไข ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า

1) โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกตควรมีการรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้วจัดเป็นกลุ่มของปัญหา

2) จัดตั้งศูนย์การแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนภายในเครือข่าย โดยแต่ละโรงเรียนจะมีศูนย์เป็นของตนเองตามความถนัดของครูในโรงเรียนนั้น เช่น โรงเรียน A ครูมีความสามารถในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดก็ให้จัดตั้งศูนย์แก้ปัญหายาเสพติด โรงเรียนอื่นก็จัดตั้งศูนย์แก้ปัญหาในเรื่องอื่นๆ

5. ด้านการส่งต่อ ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า การส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน ครูจะต้องจัดทำข้อมูลนักเรียนที่ส่งต่ออย่างละเอียดรอบคอบ ชี้ถึงสภาพของปัญหาของนักเรียนที่จะทำการส่งต่ออย่างแท้จริง

5.2 อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยข้างต้นมีประเด็นที่อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ และสมมุติฐานของการวิจัย ดังนี้

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่าย เมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.18 ถึง 4.48 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.34 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้อาจสืบเนื่องมาจากผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองได้เห็นความสำคัญของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดเก็บข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนทุกคนในสถานศึกษา แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดระบบ ของผลการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การคัดกรองนักเรียนตามสภาพความเป็น

จริงต่อไป ดังที่ กรมสุขภาพจิต (2544 , หน้า 45) ได้นำเสนอไว้ว่า การดำเนินงานเพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนบรรลุผลสำเร็จและเป็นไปอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องใช้ยุทธวิธีการทำงานร่วมกันเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการผลักดันและบูรณาการการทำงานเข้าสู่ระบบและพัฒนาบุคลากร สนับสนุนปัจจัยเอื้อต่อการดำเนินงาน ติดตามประเมินผล พร้อมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความร่วมแรงร่วมใจ ร่วมคิดและร่วมทำไปพร้อม ๆ กัน ตลอดจนแสวงหาแนวทางในการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชนในการทำงานเป็นทีมเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานิยา งามศิริ (2553, หน้า 82-84) ที่ได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยการเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนด้านการส่งต่อ และด้านการส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ

2. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.97 ถึง 4.33 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.13 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้อาจสืบเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้การสนับสนุนการดำเนินงานร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุข ที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, หน้า 6) ที่ได้ระบุถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียน 2) ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้อง 3) คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ 4) ครูที่ปรึกษา 5) การอบรมให้ความรู้ทักษะการเผยแพร่ข้อมูลแก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้อง และ 6) ผู้ปกครองเครือข่าย ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิศ นาถมทอง (2554, หน้า 111-112) ที่ได้ทำการศึกษา การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัย คือ 1) ศึกษาระดับการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ที่มีระดับช่วงชั้นต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคามเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน

3. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.95 ถึง 4.23 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.05 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้อาจสืบเนื่องมาจาก ครูที่ปรึกษาได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริม และสนับสนุนตามที่นักเรียนสนใจ มีการคัดเลือกกิจกรรมตามความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลมีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีปัญหา และเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียน กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามที่โรงเรียนและชุมชนคาดหวัง สอดคล้องกับ ประทุม ลาภาอุตย์ (2548, หน้า 129) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน โดยยึดความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม จะช่วยให้นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ โดยมีขั้นตอน คือ 1) สำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม 2) พิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการ จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน หรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น 3) การจัดแต่ละครั้งควรมีการดำเนินการเป็นหลักฐาน ทั้งก่อนและหลังดำเนินการ ซึ่งอาจเขียนในรูปแบบของการบันทึกการจัดกิจกรรมหรืออื่นๆ รวมทั้งให้มีการสนับสนุนผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมทุกครั้ง ซึ่งการบันทึกอาจบันทึกในแผนการจัดกิจกรรมหรือในแบบฟอร์มบันทึกแยกออกมาต่างหากก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และความสะดวกในการใช้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ สมศักดิ์ วรรณศิริ (2550, หน้า 88 - 93) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอน ในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ

4. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาใน โรงเรียนเครือข่าย เมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการป้องกันและการแก้ไขมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.66 ถึง 4.12 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.93 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้อาจสืบเนื่องมาจาก ครูที่ปรึกษาได้ให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหานั้น ครูให้ความดูแลเอาใจใส่ อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยเอาใจใส่ในการแก้ปัญหาของนักเรียน ก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาของสังคม สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 32) ที่กล่าวว่า ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่นักเรียนอย่างเท่าเทียมกันทุกคน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีช่วยเหลือทั้งป้องกันและการแก้ปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยจนนักเรียนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของชุมชนสังคม ประเทศชาติต่อไป ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ เชาวลิต จินดารัตน์ (2551, หน้า 44) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียนตามลำดับ

5. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.92 ถึง 4.25 อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้อาจสืบเนื่องมาจาก ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษาอาจมีบางกรณีที่ปัญหามีความยากแก่การช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนยังคงมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น จึงควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครู ที่ปรึกษา หรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามจนยากต่อการแก้ไข สอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 28) ที่กล่าวว่า ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้น บางกรณีที่ปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไปการส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ 1) การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และ

ประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ 2) การส่งต่อภายนอกครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกต่อไป

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามเพศชายและเพศหญิง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข ด้านการส่งต่อ และโดยรวม ไม่แตกต่างกัน และค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาใน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ของครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 7 ปี 7–15 ปี และ มากกว่า 15 ปี ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข ด้านการส่งต่อ และโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 7 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน ที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้อาจสืบเนื่องมาจากครูในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกตที่มีเพศต่างกันได้ปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนภายใต้แนวปฏิบัติและบริบทที่เหมือนกันจึงทำให้ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 7 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจสืบเนื่องมาจาก ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 (กรมสามัญศึกษา. 2544, หน้า 30) จนถึงปัจจุบัน (2560) รวมเวลา 18 ปี ซึ่งชี้ให้เห็นว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี ย่อมมีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดีกว่าครูที่ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 7 ปี สอดคล้องกับ สุธน มูลตรีศรี (2553, หน้า 45 - 46) ที่ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมากและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน เมื่อจำแนกตามระดับช่วงชั้น

โดยรวมของปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมของปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2.3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูจะต้องจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนในห้องเรียนที่ตนเองเป็นครูที่ปรึกษาทุกคน ข้อมูลที่สำคัญ เช่น เบอร์โทรศัพท์ของผู้ปกครองนักเรียนที่สามารถติดต่อได้ 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูมีข้อ เสนอแนะสรุปได้ว่า โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกตควรจัดทำเครื่องมือที่ไม่ซับซ้อน สั้น และบ่งชี้ถึงสภาพของนักเรียนได้อย่างชัดเจนมาใช้ในการคัดกรองนักเรียน **3)** ด้านการส่งเสริมนักเรียน ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ และนักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันเพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนปรับตัวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป 4) ด้านการป้องกันและแก้ไข ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า (1) โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกตควรมีการรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้วจัดเป็นกลุ่มของปัญหา (2) จัดตั้งศูนย์การแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนภายในเครือข่าย โดยแต่ละโรงเรียนจะมีศูนย์เป็นของตนเองตามความถนัดของครูในโรงเรียนนั้น เช่น โรงเรียน A ครูมีความสามารถในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดก็ให้จัดตั้งศูนย์แก้ปัญหายาเสพติด โรงเรียนอื่นก็จัดตั้งศูนย์แก้ปัญหาในเรื่องอื่นๆ และ 5) ด้านการส่งต่อ ครูมีข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า การส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน ครูจะต้องจัดทำข้อมูลนักเรียน ที่ส่งต่ออย่างละเอียดรอบคอบ ชี้ถึงสภาพของปัญหาของนักเรียนที่จะทำการส่งต่ออย่างแท้จริง อาจสืบเนื่องมาจาก การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ปัญหาโดยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และปลอดภัยจากภัยคุกคามต่างๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 , หน้า 5) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า 1) เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้ 2) เพื่อส่งเสริมให้ ครูประจำชั้น/ครู ที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนหน่วยงานและองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูจะต้องจัดเก็บข้อมูลของนักเรียน ในห้องเรียนที่ตนเองเป็นครูที่ปรึกษาทุกคน ข้อมูลที่สำคัญ เช่น เบอร์โทรศัพท์ของผู้ปกครองนักเรียนที่สามารถติดต่อได้

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรจัดทำเครื่องมือที่ไม่ซับซ้อน สั้น และบ่งชี้ถึงสภาพของนักเรียนได้อย่างชัดเจน

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ และนักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันเพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนปรับตัวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

4. ด้านการป้องกันและแก้ไข โรงเรียนควรมีการรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้วจัดเป็นกลุ่มของปัญหา และจัดทำข้อตกลงร่วมกับโรงเรียนใกล้เคียงจัดตั้งศูนย์การแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน โดยแต่ละโรงเรียนจะมีศูนย์เป็นของตนเองตามความถนัดของครูในโรงเรียน เช่น โรงเรียน A ครูมีความสามารถในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดก็ให้จัดตั้งศูนย์แก้ปัญหา ยาเสพติด โรงเรียนอื่นก็จัดตั้งศูนย์แก้ปัญหาในเรื่องอื่นๆ

5. ด้านการส่งต่อ การส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน ครูจะต้องจัดทำข้อมูลนักเรียนที่ส่งต่ออย่างละเอียดรอบคอบ ชี้ถึงสภาพของปัญหาของนักเรียนที่จะทำการส่งต่ออย่างแท้จริง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บรรณานุกรม

กนกธร วงษ์จันทร์. (2552). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมท่าแคลง จังหวัดจันทบุรี.* งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

กริช แรงสูงเนิน. (2554). *การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย.* กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชันจำกัด (มหาชน).

กุศล ศรีสารคาม. (2557). *สถิติเพื่อการวิจัยและการประยุกต์ใช้ SPSS การวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้โปรแกรม LISREL และ Amos.* กาฬสินธุ์ : อภิชาติการพิมพ์.

จักรี โพธิ์สำนัก. (2550). *ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

จันทรานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา.* กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์.

จินตะหรา ศรีเมือง. (2554). *สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขตอนุบาล จังหวัดศรีสะเกษ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

เชาวลิต จินดารัตน์. (2551). *การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ฐานิยา งามศิริ. (2553). *การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทะเล เจริญผล. (2547). *การศึกษาวิธีการและแก้ปัญหาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทักษิณ ทักษิมา. (2547). *การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.* การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทิศนา แขมณี และภาษิต ประมวลศิลป์ชัย. (2547). *การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน : ประสบการณ์และกลยุทธ์ของนักวิชาการในการเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียน.* กรุงเทพมหานคร : พัฒนาวิชาการ (วพ).

ธงชาติ วงศ์สวรรค์. (2553). *การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

นันทินี เครือจันทร์ (2551). *การวิเคราะห์บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นาวิน เหมือนแสง. (2553). *การบริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานสมุทรสาคร.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นิติภัทร อำพันมาก. (2555) .*งานแนะแนวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. ชุมพร* : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 1.

บังอร จันกรม. (2552). *การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น .

บุญประสพ กุลศรี. (2550). *การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุบาลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต1*. งานวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประจวบ จะเรียมพันธ์. (2553). *การศึกษาระดับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 2 จังหวัดขอนแก่น.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประทุม ลาภาอุตย์. (2548). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ปรีดิ์เปรม ภูษิตานนท์. (2552).*ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553)**.** *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.

ผล พรมทอง. (2555). *ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4*. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

พรทิพย์ จุลวงค์. (2546). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษาจังหวัดกระบี่.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรพรรณ อินทรประเสริฐ. (2550). *องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า.* ดุษฎีนิพน์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พรพิศ นาถมทอง (2554). *การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พระเฉลย สารัง และ พระสุวรรณชัย เชาว์ชื่น. (2551). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พระปรเมศวร์ ปญญาวชิโร. (2554). *ความคิดเห็นของผู้ปกสอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

ภารดี อนันต์นาวี. (2552). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี* : บริษัทสำนักพิมพ์มนตรีจำกัด.

รุ่งรัตน์ เชื้อไทย. (2552). *การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวันครู 2502 อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ลัดดา เพ็ชสังฆาต. (2546). *คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 โรงเรียนพระบางวิทยา.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.

วรรณี แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2546) . *การบริหารการศึกษา หลัก ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็น และบทวิเคราะห์.* กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ์.

วิวัฒน์ ชูจิต.(2552). *การพัฒนาบุคลากรด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคำยางพิทยาคม อำเภอบ้านม่วงจังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วีระพงษ์ เจริญไชย. (2552). *สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วีระพงษ์ วันทา. (2555). *การศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29* (อุบลราชธานี-อำนาจเจริญ). วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ศิริยา โถแก้ว.(2549) *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาโรงเรียนสิริวุฒิจังหวัดสมุทรปราการ.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชบุรี.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ สมชาย หิรัญกิตติ และ สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์. (2545). *ทฤษฎีองค์การ*. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสารจำกัด.

สมศักดิ์ วรรณศิริ (2550). *การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมานมิตร ดอกขจร. (2552). *การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านคอนน้อยอำเภอโนนสูงจังหวัดนครราชสีมา.* การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สร้อยทิพย์ ไทยน้อย . (2554). *พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

สามัญศึกษา, กรม. (2544). *ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน.* กรุงเทพมหานคร : ยูเรนัสอิมเมทกรุ๊ป จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *คู่มือการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพและแก้วิกฤตสังคม.* กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์.

_____. (2547). *การใช้เกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* : กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2546) . *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *การสร้างวินัยเชิงบวก.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุขภาพจิต, กรม. กระทรวงสาธารณสุข. (2547). *คู่มือครูที่ปรึกษา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. กระทรวงสาธารณสุข. (2544) . *คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร* : โรงพิมพ์ ร.ส.พ.

_____. กระทรวงสาธารณสุข. (2546). *คู่มือครูที่ปรึกษา : ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.* กรุงเทพมหานคร: ยูเรนัสอิมเมทกรุ๊ป จำกัด.

สุดาพรรณ กาละพงษ์. (2553). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุธน มูลตรีศรี (2553). *การศึกษาปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุนันทา เงินแจ่ม. (2553) . *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

สุภาพ อัยยะ. (2552). *สภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

อำนาจ ชยางคนนท์. (2555). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี.

Argyris, Chris. (1953). *Executive Leadership : An Appraisal of a Manager in Action*. Hamder, Conn : Shoe String Press, Inc.

Fayol, Henri. (1923). *Industrial and General Administration*. New Jersey : Clifton.

Good Carter. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill Book Company.

Maslow, Abraham. (1970). *Motivation and Personality*. New York : Harper and Row Publishers.

McGregor, Douglas. (1969). *The Human Side of Enterprise*. Now York : McGraw – Hill Book Company.

Ouchi, William G. (1991). *Theory Z : How american business can meet the Japanese challenge*. (9th ed.). Reading, MA, Addison-Wesley.

Taylor, Frederick W. (2002). *The Principles of Scientific Management*. New York: arper.

Wolman, B.B. (1973). *Dictionary of Behavioral Science*. Von Nostrand : Reinhold Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. นางมยุรา ศรีส่อง

- ตำแหน่ง ครู คศ.3 โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
- วุฒิการศึกษา กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา)

2. นางวนิดา ไชยมี

- ตำแหน่ง ครู คศ.3 โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
- วุฒิการศึกษา กศ.ม.(หลักสูตรและการสอน)

3. นางสาวนารี ชมภูวิเศษ

- ตำแหน่ง ครู คศ. 3 โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง
- วุฒิการศึกษา กศ.ม. (บริหารการศึกษา)

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคผนวก ง
เครื่องมือเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามตรงตามความเป็นจริงทุกข้อ ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์ และมีคุณค่าอย่างสูงต่อการวิจัยครั้งนี้ และคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อท่าน เพราะผลการวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวม

2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มี 4 ด้านคือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไข
5. การส่งต่อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผู้วิจัยหวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

เกตุสุดา แสนประดิษฐ์
นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ซึ่งตรงกับข้อมูลของท่าน

1. เพศ
   - ☐ ชาย
   - ☐ หญิง
2. ประสบการณ์การทำงาน
   - ☐ น้อยกว่า 7 ปี
   - ☐ 7 – 15 ปี
   - ☐ มากกว่า 15 ปี

ตอนที่ 2 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าโรงเรียนของท่านได้ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการดำเนินการตามความเป็นจริง

ข้อที่	สภาพการปฏิบัติ	ระดับการดำเนินการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
1	มีการบันทึกข้อมูลของนักเรียนของครูประจำชั้นในแบบกรอกข้อมูลของโรงเรียน					
2	มีการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างครอบคลุม					
3	มีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นปัจจุบันทันต่อการนำไปใช้					
4	ดำเนินการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ					
5	มีการทดสอบบุคลิกภาพของนักเรียน					
6	มีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน					
7	มีการศึกษาแฟ้มข้อมูลของนักเรียน					

ข้อที่	สภาพการปฏิบัติ	ระดับการดำเนินการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	มีการสำรวจข้อมูลนักเรียนทุกภาคเรียน/ทุกปีการศึกษา					
9	มีการประสานงานกับผู้ปกครองในการเก็บข้อมูลนักเรียน					
10	ปฏิบัติงานตามแผนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
	การคัดกรองนักเรียน					
11	มีการให้ความรู้แก่นักเรียน/ผู้ปกครองในการตอบแบบประเมินการคัดกรองนักเรียน					
12	ทำความเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรองและการแปลผล					
13	คัดกรองนักเรียนโดยใช้วิธีที่หลากหลาย					
14	มีการแยกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา					
15	มีการจำแนกนักเรียนตามสภาพของปัญหา					
16	มีการนำผลคัดกรองมาพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน					
17	มีการวิเคราะห์ข้อมูลประวัติของนักเรียน					
18	มีการบันทึกผลการคัดกรองเป็นรายบุคคล					
19	มีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนให้ฝ่ายกิจการนักเรียน					
20	มีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้บริหารรับทราบ					

ข้อที่	สภาพการปฏิบัติ	ระดับการดำเนินการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การส่งเสริมนักเรียน					
21	มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างต่อเนื่อง					
22	มีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting)					
23	มีการวางแผนในการเยี่ยมบ้านนักเรียน					
24	มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำเนินชีวิต					
25	ประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียน					
26	มีการหาแนวทางร่วมกันในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริม นักเรียน					
27	มีการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรม					
28	มีส่วนร่วมคิดในการวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน					
20	มีการรายงานผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน					
30	ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของนักเรียน					
	การป้องกันและการแก้ไข					
31	มีการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างทั่วถึง					
32	มีการปรึกษาครูแนะแนวหรือฝ่ายกิจการนักเรียน					
33	มีการสอบถาม/ปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก					

ข้อที่	สภาพการปฏิบัติ	ระดับการดำเนินการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
34	มีการพิจารณาเลือกกิจกรรมการป้องกันและการแก้ไขสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น					
35	มีการใช้หลักจิตวิทยาในการให้คำปรึกษา					
36	การจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาได้รับความร่วมมือจาก ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียน					
37	มีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหา					
38	มีการบันทึกข้อมูลสภาพปัญหา วิธีการป้องกันและแก้ไข					
39	มีการประสานงานกับผู้ปกครอง/ผู้เชี่ยวชาญภายนอกเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา					
40	มีการรายงานและประเมินผลการจัดกิจกรรมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียน					
41	มีการคัดแยกนักเรียนอย่างชัดเจนและครูให้ความสำคัญ ในการส่งต่อ					
42	มีการประสานงานกับครูที่ช่วยเหลือนักเรียน ภายใน โรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายกิจการนักเรียน					

ข้อที่	สภาพการปฏิบัติ	ระดับการดำเนินการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การส่งต่อ					
43	มีการปฏิบัติงานของฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นไปตามระเบียบ ของโรงเรียน					
44	มีการชี้แจงให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบในการส่งต่อ					
45	มีการพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเฉพาะด้านเพื่อการส่งต่อ					
46	มีการพิจารณาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งต่อ					
47	มีการรายงานสรุปข้อมูลของนักเรียนที่ทำการส่งต่อให้กับผู้เชี่ยวชาญที่รับการส่งต่อ					
48	มีการรายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่ทำการส่งต่อให้กับผู้เชี่ยวชาญที่รับการส่งต่อ					
49	มีการสังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังจากการได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ					
50	มีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายนอกรายงานสรุปผลการส่งต่อ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. ข้อเสนอแนะในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะในการคัดกรองนักเรียน

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมนักเรียน

.....

.....

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไข

.....

.....

.....

.....

5. ข้อเสนอแนะในการส่งต่อ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ
ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
X1	202.2500	257.4744	.5588	.9259
X2	202.3250	256.5840	.4881	.9263
X3	201.9500	260.8692	.3125	.9278
X4	202.1250	263.5994	.2161	.9284
X5	202.3000	263.2923	.1736	.9294
X6	202.1000	260.6051	.3273	.9276
X7	202.4500	261.1769	.2432	.9288
X8	202.4000	260.5538	.3735	.9272
X9	202.2500	257.1154	.5076	.9261
X10	202.2500	257.3205	.5295	.9260
X11	202.3250	263.0968	.3049	.9276
X12	202.3000	262.7282	.2678	.9280
X13	202.2750	263.2814	.2511	.9281
X14	202.3000	264.7795	.2013	.9283
X15	202.4000	262.9641	.3017	.9276
X16	202.3250	260.8404	.3975	.9270
X17	202.2250	259.7173	.4029	.9270
X18	202.2500	258.8077	.4575	.9265
X19	202.2250	259.8199	.4253	.9268
X20	202.4000	257.4769	.3873	.9273
X21	202.3500	255.0026	.5184	.9260
X22	202.1750	259.2250	.4072	.9269
X23	202.1750	259.3788	.3432	.9276
X24	202.2250	258.8968	.3431	.9277
X25	202.0750	266.1224	.1153	.9290
X26	201.9250	258.1224	.4272	.9268
X27	202.0500	257.4333	.4523	.9266
X28	201.7500	257.0641	.5601	.9258
X29	201.7750	257.1019	.5559	.9258
X30	201.8500	263.4641	.2847	.9277
X31	201.9500	256.9205	.5386	.9259
X32	202.0000	259.3846	.3817	.9272
X33	202.3500	257.7205	.5422	.9260
X34	202.2500	253.9359	.6201	.9252
X35	202.2750	256.9737	.4727	.9264
X36	201.8750	261.1891	.3807	.9271
X37	202.2250	260.2814	.4336	.9268
X38	202.1750	255.0199	.5987	.9254
X39	202.4250	258.6096	.4289	.9268
X40	202.3000	257.8051	.4732	.9264
X41	202.3250	258.6353	.5136	.9262
X42	202.2750	256.6660	.5776	.9257
X43	202.1250	256.3173	.5503	.9258
X44	202.0500	254.5103	.6426	.9251
X45	202.5500	256.6641	.4975	.9262
X46	202.4000	255.8359	.5364	.9259
X47	202.2500	253.4744	.6096	.9252
X48	202.2000	253.1385	.6298	.9250
X49	202.1250	251.7019	.6909	.9245
X50	202.0250	252.4353	.6933	.9245

Reliability Coefficients

N of Cases = 40.0 N of Items = 50 Alpha = .9281

ภาคผนวก ฉ

ผลการทดสอบด้วยค่า t-test

ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : F-test)

และผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Bonferroni

ผลการทดสอบด้วยค่า t-test

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
									95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Y1	Equal variances assumed	1.048	.308	1.715	143	.089	.1498	.08733	-.02288	.32238
	Equal variances not assumed			1.747	114.810	.083	.1498	.08572	-.02005	.31956
Y2	Equal variances assumed	.564	.454	1.694	143	.092	.1568	.09260	-.02620	.33990
	Equal variances not assumed			1.758	121.004	.081	.1568	.08924	-.01983	.33353
Y3	Equal variances assumed	.069	.792	.076	143	.940	.0072	.09454	-.17970	.19406
	Equal variances not assumed			.077	113.458	.939	.0072	.09317	-.17740	.19176
Y4	Equal variances assumed	.164	.686	-.800	143	.425	-.0795	.09931	-.27576	.11686
	Equal variances not assumed			-.801	108.989	.425	-.0795	.09919	-.27604	.11714
Y5	Equal variances assumed	.018	.893	.267	143	.790	.0295	.11050	-.18894	.24792
	Equal variances not assumed			.278	122.233	.782	.0295	.10610	-.18053	.23952
SUMM	Equal variances assumed	.119	.731	.656	143	.513	.0528	.08047	-.10630	.21182
	Equal variances not assumed			.676	118.613	.501	.0528	.07810	-.10188	.20741

ผลการทดสอบความแปรปรวน ทางเดียว (One Way ANOVA : F-test)

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Y1	Between Groups	2.134	2	1.067	4.293	.015
	Within Groups	35.297	142	.249		
	Total	37.431	144			
Y2	Between Groups	1.176	2	.588	2.043	.133
	Within Groups	40.889	142	.288		
	Total	42.065	144			
Y3	Between Groups	.741	2	.370	1.245	.291
	Within Groups	42.241	142	.297		
	Total	42.982	144			
Y4	Between Groups	.024	2	.012	.035	.965
	Within Groups	47.619	142	.335		
	Total	47.642	144			
Y5	Between Groups	.422	2	.211	.514	.599
	Within Groups	58.324	142	.411		
	Total	58.746	144			
SUMM	Between Groups	.569	2	.284	1.317	.271
	Within Groups	30.662	142	.216		
	Total	31.230	144			

ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Bonferroni

Multiple Comparisons

Bonferroni

Dependent Variable	(I) AGG	(J) AGG	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Y1	Low 7 year	7 - 15 year	-.2200	.12055	.210	-.5120	.0720
		uper 15 year	-.3348*	.11473	.012	-.6127	-.0568
	7 - 15 year	Low 7 year	.2200	.12055	.210	-.0720	.5120
		uper 15 year	-.1148	.09259	.651	-.3391	.1095
	uper 15 year	Low 7 year	.3348*	.11473	.012	.0568	.6127
		7 - 15 year	.1148	.09259	.651	-.1095	.3391
Y2	Low 7 year	7 - 15 year	-.0406	.12975	1.000	-.3549	.2737
		uper 15 year	-.2049	.12348	.298	-.5041	.0943
	7 - 15 year	Low 7 year	.0406	.12975	1.000	-.2737	.3549
		uper 15 year	-.1643	.09966	.304	-.4057	.0772
	uper 15 year	Low 7 year	.2049	.12348	.298	-.0943	.5041
		7 - 15 year	.1643	.09966	.304	-.0772	.4057
Y3	Low 7 year	7 - 15 year	-.0422	.13187	1.000	-.3616	.2773
		uper 15 year	-.1679	.12551	.549	-.4720	.1362
	7 - 15 year	Low 7 year	.0422	.13187	1.000	-.2773	.3616
		uper 15 year	-.1257	.10129	.650	-.3711	.1197
	uper 15 year	Low 7 year	.1679	.12551	.549	-.1362	.4720
		7 - 15 year	.1257	.10129	.650	-.1197	.3711
Y4	Low 7 year	7 - 15 year	.0218	.14002	1.000	-.3174	.3611
		uper 15 year	.0350	.13326	1.000	-.2878	.3578
	7 - 15 year	Low 7 year	-.0218	.14002	1.000	-.3611	.3174
		uper 15 year	.0132	.10755	1.000	-.2474	.2737
	uper 15 year	Low 7 year	-.0350	.13326	1.000	-.3578	.2878
		7 - 15 year	-.0132	.10755	1.000	-.2737	.2474
Y5	Low 7 year	7 - 15 year	-.0031	.15496	1.000	-.3785	.3723
		uper 15 year	-.1100	.14748	1.000	-.4673	.2473
	7 - 15 year	Low 7 year	.0031	.15496	1.000	-.3723	.3785
		uper 15 year	-.1070	.11903	1.000	-.3953	.1814
	uper 15 year	Low 7 year	.1100	.14748	1.000	-.2473	.4673
		7 - 15 year	.1070	.11903	1.000	-.1814	.3953
SUMM	Low 7 year	7 - 15 year	-.0568	.11235	1.000	-.3290	.2154
		uper 15 year	-.1565	.10693	.436	-.4156	.1025
	7 - 15 year	Low 7 year	.0568	.11235	1.000	-.2154	.3290
		uper 15 year	-.0997	.08630	.749	-.3088	.1094
	uper 15 year	Low 7 year	.1565	.10693	.436	-.1025	.4156
		7 - 15 year	.0997	.08630	.749	-.1094	.3088

*. The mean difference is significant at the .05 level.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางสาวเกตุสุดา แสนประดิษฐ์
วัน เดือน ปี เกิด	21 มีนาคม 2533
ที่อยู่ปัจจุบัน	อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2557	ตำแหน่งครูผู้ช่วย โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน	ครู อันดับ คศ.1 โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2556	การศึกษาบัณฑิต (สาขาสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม